

**Anna Kłos, Sławomir Lipke, Tomasz Musielski,
Jadwiga Pauli, Maciej Sosnowski**

Pakiet usług pomocy i integracji społecznej dla osób pozostających bez pracy

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
Pakiet usług pomocy i integracji społecznej na rzecz osób pozostających bez pracy	3
Rola i cele pakietu usług	3
Wartości i zasady	8
Zawartość pakietu usług.....	7
Sposób budowania pakietu usług	79
Obowiązkowy pakiet usług pomocy i integracji społecznej	11
Praca socjalna.....	12
Poradnictwo specjalistyczne	13
Trening pracy	16
„Informatorium” jako usługa informacyjna	20
Optymalny pakiet usług pomocy i integracji społecznej.....	192
Trener pracy/trener zatrudnienia wspieranego	203
Asystent osoby niepełnosprawnej	214
Uczestnictwo w grupie wsparcia/grupie samopomocowej.....	226
Klub integracji społecznej.....	236
Aktywizacja zawodowa	237
Zapewnienie opieki nad osobą zależną	28
Trening kompetencji społecznych/Trening umiejętności społecznych	269
Zapewnienie uczestnictwa w szkoleniu, mającym na celu podnoszenie lub zdobywanie kwalifikacji zawodowych	281
Pakiet usług społecznych (socjalnych).....	29
Asystent rodziny	303
Poradnictwo i doradztwo zawodowe,.....	303
Doradztwo edukacyjne.....	314
Pośrednictwo pracy	326
Udostępnianie ofert pracy	337
Pośrednictwo pracy zagraniczne	347
Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy/Klub pracy	348
Pomoc w dotarciu do pracodawców.....	369
Informacja zawodowa	40
Organizacja szkoleń	40
Informacja o szkoleniach i projektach na rzecz poszukujących zatrudnienia	381
Kształcenie ogólne i zdobycie kwalifikacji zawodowych.....	382
Aktywizacja zawodowa	382
Edukacja zdrowotna.....	404
Psychoterapia osób uzależnionych.....	415
Podsumowanie i rekomendacje.....	48
Informator o instytucjach wymienionych w pakiecie	50

WSTĘP

Zjawisko bezrobocia i pozostawania bez pracy jest od lat szeroko opisywane i głęboko analizowane zarówno w Polsce, jak i w Europie i na świecie. W coraz większym stopniu bezrobocie staje się problemem z obszaru socjologii i psychologii, a nie tylko ekonomii. Przynosi ze sobą poważne konsekwencje psychologiczne dla osób nieaktywnych zawodowo, jego skutki dotyczą nie tylko jednostki, ale także rodziny, w szczególności wpływają na więź małżeńską i stosunki rodzicielskie. Według badań psychologicznych brak aktywności zawodowej może spowodować oderwanie od rzeczywistości. Wynika to z utraty poczucia czasu i przestrzeni, których dookreślenie następuje w naturalny sposób w sytuacji pełnienia ról zawodowych. Degradacja życiowa osób, które przestają być aktywne zawodowo lub nie mają szans, aby wystartować w pracy po zakończeniu edukacji (np. z powodu choroby), postępuje bardzo szybko.

Dane statystyczne wskazują, iż główną przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w skali kraju są przyczyny ekonomiczne, grupujące dwa problemy: ubóstwo i bezrobocie. Dotyczy to ok. 64% gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń. W 2008 r. spośród ogółu beneficjentów pomocy społecznej, dla których określano aktywność ekonomiczną ponad 45% stanowiły osoby aktywne zawodowo, a blisko 55% bierni zawodowo. Niemniej jednak w zbiorowości aktywnych zawodowo, tylko 16,7% zadeklarowało w wywiadzie środowiskowym swoją pozycję na rynku pracy jako „pracujący” a 28,6% to osoby „bezrobotne”. Głównym źródłem utrzymania dla blisko 75% gospodarstw domowych osób korzystających z pomocy są źródła niezarobkowe. W zbiorowości klientów Jednostek Organizacyjnych Pomocy Społecznej (JOPS) w wieku produkcyjnym posiadających własne źródło dochodów ponad 80% utrzymywało się ze źródeł niezarobkowych, praca stanowiła główne źródło dochodu tylko dla 20% beneficjentów, w tym jeszcze mniej – nieco ponad 15% □ utrzymywało się z pracy stałej. Osoby określone jako głowy gospodarstw domowych beneficjentów niemal w połowie są bierne zawodowo. Powodem tego, w głównej mierze jest zapewne konieczność sprawowania opieki nad dziećmi. Niemniej z ogółu beneficjentów pomocy społecznej w wieku produkcyjnym, średnio tylko co piąta osoba pozostaje w stosunku pracy, co trzecia jest zarejestrowana jako bezrobotna, a około 44% jest biernych zawodowo¹.

Badania CBOS-u² pokazują, że część osób pozostających bez pracy, w tym zarejestrowanych bezrobotnych, w ogóle nie zamierza poszukiwać pracy, część natomiast pracuje na czarno. Badania te pokazują także, że jedynie ponad połowa bezrobotnych (59%) stara się o pracę i jest gotowa jak najszybciej ją rozpocząć. Jednocześnie ponad jedna czwarta badanych bezrobotnych (27%) w ogóle nie jest zainteresowana zatrudnieniem. Nawet wśród zarejestrowanych bezrobotnych 14% nie ma motywacji do podjęcia pracy. Z drugiej strony, co dwudziesty bezrobotny pracuje w pełnym wymiarze czasu, a 7% pracuje dorywczo.

Podobny problem podejmowany był w badaniach *Diagnoza społeczna*³. Zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych podzielono tutaj na bezrobotnych prawdziwych i pozornych. Do tych ostatnich zaliczono zarówno tych, którzy nie są zainteresowani pracą, jak i pracujących na czarno lub w inny sposób osiągających dochód nie mniejszy od 950 złotych miesięcznie. Okazuje się, że procent pozornych bezrobotnych się zwiększa. W roku 2003 było ich nieco ponad 30%, zaś w roku 2009 już niemal 50%. Autorzy raportu podkreślają, że pewna część badanych bezrobotnych nie podejmuje legalnej pracy, gdyż chce zachować prawo do otrzymywania świadczeń społecznych i zdrowotnych. Dotyczy to 18,9% badanych bezrobotnych mężczyzn i 8,1% bezrobotnych kobiet.

W społeczeństwie, gdzie praca ma zasadnicze znaczenie dla samooceny człowieka oraz poziomu jego życia, dostęp do pracy stanowi jeden z głównych warunków rzeczywistego uczestnictwa

¹ Beneficjenci pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych w 2008r, badania statystyczne GUS, Kraków 2009.

² Bezrobocie i bezrobotni w badaniach opinii społecznej. Raport, Warszawa 2009, www.cbos.pl.

³ *Diagnoza społeczna 2009. Warunki i jakość życia Polaków. Raport*, Warszawa 2009.

w przestrzeni publicznej⁴. System pomocy na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych problemem bezrobocia w nowoczesnej jednostce pomocy społecznej winien być zorientowany na przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych następstw społecznych bezrobocia. Rozwiązania organizacyjne powinny zapewniać włączenie różnych instytucji zajmujących się problematyką bezrobocia, wykluczenia społecznego, dyskryminacji na rynku pracy w zintegrowany i skoordynowany system pomocy na rzecz tych osób. System taki winien być ukierunkowany na wzbudzanie aktywności osób bezrobotnych w przezwyciężaniu własnych trudności życiowych oraz na dostarczanie niezbędnych narzędzi i środków do życiowego usamodzielnienia⁵.

Jak wskazuje *Krajowy Raport Badawczy. Pomoc i integracji społeczna wobec wybranych grup – diagnoza standaryzacji usług i modeli instytucji*, R. Szarfenberg (red.), WRZOS, Warszawa 2011 (dalej KRB), usługi charakterystyczne dla pracy z osobami pozostającymi bez pracy (poradnictwo pracy, trener pracy, doradztwo zawodowe, poradnictwo pracy) charakteryzują się najniższym wskaźnikiem standaryzacji w JOPS zarówno na poziomie gminy jak i powiatu.

W wypadku pracy socjalnej wskaźnik standaryzacji przyjmuje niski poziom częściej niż w przypadku innych usług pomocy i integracji. Przy czym stopień standaryzacji pracy socjalnej dla osób pozostających bez pracy jest niski zarówno w OPS jak i PCPR. Jednocześnie według kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej praca socjalna zarówno z rodziną jak i indywidualnym przypadkiem powinny podlegać standaryzacji w pierwszej kolejności lub powinno się je uszczegółowić.

Uwzględniając rekomendacje KRB w opisie poszczególnych standardów należy położyć nacisk na specyfikę pracy socjalnej na tle innych usług udzielanych przez innych profesjonalistów. Szczególnie istotne będą w pracy socjalnej jej funkcje diagnostyczno-planistyczno-koordynujące i ewaluacyjne, a także narzędzia, które uwzględnią specyfikę problemów i sytuacji osób pozostających bez pracy.

Jednocześnie należy położyć nacisk na maksymalną elastyczność standardu pracy socjalnej tak, aby umożliwić pracownikom socjalnym odpowiedni dobór rozwiązań i narzędzi, w zależności od indywidualnej sytuacji i problemów osoby pozostającej bez pracy.

KRB potwierdza niski poziom standaryzacji usług systemu pomocy społecznej dla osób pozostających bez pracy. Biorąc pod uwagę rekomendację znajdującą się w raporcie przedstawiono także propozycję standaryzacji pakietu usług ukierunkowanego na tę grupę klientów pomocy społecznej.

Pakiet usług wzmacniających oddziaływanie na osoby pozostające bez pracy uwzględnia współpracę podmiotów publicznych i niepublicznych uczestniczących w aktywizacji osób pozostających bez pracy. W realizacji działań wspierających i aktywizujących zwrócono szczególną uwagę na zasady pracy socjalnej, w tym zasadę równego traktowania, zasadę wzajemnego zaufania i akceptacji, zasadę indywidualizacji, zasadę wzmacniania (*empowerment*) kompetencji i możliwości rozwojowych klienta oraz zasadę prawa do samostanowienia. Mając na uwadze, że standaryzacja usług ma uwzględniać praktyczne narzędzia w realizacji działań pracownika socjalnego oraz powinna zawierać zbiór różnorodnych rodzajów wsparcia, w celu uporządkowania i uwzględnienia potencjału poszczególnych jednostek organizacyjnych, pakiet podzielono na usługi obowiązkowe i optymalne oraz społeczne.

⁴ H. Kaszyński, *Ekonomia społeczna i praca socjalna. Razem czy osobno?*, w: *Ekonomia społeczna. Perspektywa rynku pracy i pomocy społecznej*, J. Starga-Piasek (red.), IRSS, Warszawa 2007, s. 69.

⁵ D. Polakowski, *Pomoc społeczna wobec zjawiska bezrobocia*, praca dyplomowa, Akademia Ekonomiczna Katowice, Katowice 2001.

Pakiet usług pomocy i integracji społecznej na rzecz osób pozostających bez pracy

W skład pakietu wchodziły wybrane usługi pomocy i integracji społecznej, których definicja została określona w *Krajowym Raporcie Badawczym*⁶. Proponowany pakiet usług dla osób pozostających bez pracy jest wskazówką dla pracownika socjalnego jak budować kompleksową i zintegrowaną ofertę usług dla osób pozostających bez pracy, zapewnia rozwój metod i technik pracy z klientem oraz wspomaga klienta w podjęciu roli społecznej „osoby pracującej”.

Wybór usług w pakiecie opiera się na trzech założeniach:

- odpowiada kompetencjom i zadaniom instytucji pomocowych i zatrudnionych w nich pracowników socjalnych;
- pozwala uniknąć dublowania oferty wsparcia osób pozostających bez pracy budując równocześnie nowy wymiar pomocy, oparty na ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej oraz rynku zatrudnienia;
- buduje model działania wywierającego wpływ na wewnętrzną motywację klienta.

Rola i cele pakietu usług

Człowiek jest istotą społeczną stąd naturalna dla niego jest rodzina, społeczność lokalna, współmieszkańcy, środowisko zawodowe. W obliczu problemów, jakie pociąga za sobą bezrobocie, dla uzyskania trwałości efektów pomocowych, konieczne jest stworzenie modelu tzw. „pomocy adresowanej” w oparciu o sieć wsparcia społecznego, ukierunkowaną na odbudowanie kapitału ludzkiego pozwalającego na podejmowanie samodzielnych ról życiowych, społecznych i zawodowych. Rolą pracowników socjalnych jest zaś umiejętne rozpoznanie zasobów indywidualnych jak i społecznych oraz umiejętne ich skojarzenie w procesie pomocowym. Aby uzyskać taki efekt niezbędna jest również znajomość i biegłość w posługiwaniu się specyficznymi metodami i narzędziami pracy socjalnej.

Cel priorytetowy pakietu usług pomocy i integracji społecznej: zwiększenie aktywności ekonomicznej klientów pomocy społecznej.

Cele główne i szczegółowe pakietu usług obowiązkowych

Cel główny pakietu:

1. Zapewnienie wsparcia osobie pozostającej bez pracy w przezwyciężaniu ograniczeń osobistych i środowiskowych utrudniających podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.

Efekt: adekwatne dopasowanie oferty pomocy do indywidualnych potrzeb klienta.

Efekt: lepsze radzenie sobie klienta z barierami osobistymi i środowiskowymi – podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.

⁶ *Krajowy Raport Badawczy* określa, że „usługi pomocy i integracji społecznej to wszystkie formy pomocy i wsparcia klienta pomocy społecznej wymienione w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) i innych ustawach tworzących prawo pomocy społecznej *sensu largo*, nie będące świadczeniami pieniężnymi ani pomocą rzeczową, które świadczone są przez osoby lub zespoły osób posiadających odpowiednie przygotowanie zawodowe. Usługi mogą być świadczone w miejscu zamieszkania klienta lub w spełniających odpowiednie warunki pomieszczeniach. Usługi mogą być realizowane przez ośrodki pomocy społecznej, miejskie ośrodki pomocy rodzinie, powiatowe centra pomocy rodzinie, inne jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Usługi pomocy społecznej mogą być usługami prostymi, składającymi się z pojedynczej usługi pomocy społecznej i usługami złożonymi, w ramach których świadczonych jest więcej usług, które nie tworzą jednak zbioru niezależnych od siebie elementów lecz grupę usług wzajemnie ze sobą powiązanych, realizujących wspólny cel i kierowanych do konkretnej grupy docelowej”.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Wzrost kompetencji społecznych klienta niezbędnych na rynku pracy.
Efekt: istotnie wyższy wzrost aspiracji i konkretyzacja planów życiowych
Efekt: istotnie wyższe kompetencje przydatne na rynku pracy

Usługi pakietu:

Praca socjalna
Poradnictwo specjalistyczne/psychologiczne
Poradnictwo specjalistyczne/prawne
Doradztwo zawodowe
Doradztwo edukacyjne
Doradztwo ekonomiczne i finansowe
Trening pracy w przypadku braku dostępu do uczestnictwa w KIS
„Informatorium” jako usługa informacyjna

- 1.2. Zdobywanie zdolności adaptacyjnych w środowisku pracy i sąsiedzkim pozwalających na pełnienie ról społecznych i zawodowych.

Efekt: poprawa funkcjonowania psychospołecznego w tym wzrostu samooceny, wzrost samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów

Usługi pakietu:

Praca socjalna
Poradnictwo specjalistyczne / psychologiczne
Doradztwo zawodowe
Doradztwo edukacyjne
Trening pracy w przypadku braku dostępu do uczestnictwa w KIS

- 1.3. Wzrost motywacji klienta do poprawy swojej sytuacji w obszarach społecznego i osobistego funkcjonowania.

Efekt: zmiana postaw wobec własnego bezrobocia, wzrost poczucia odpowiedzialności za własne życie.

Usługi pakietu:

Poradnictwo specjalistyczne/psychologiczne
Poradnictwo specjalistyczne/prawne
Doradztwo zawodowe
Doradztwo edukacyjne
Doradztwo ekonomiczne i finansowe
„Informatorium” jako usługa informacyjna

Cel główny pakietu:

2. Opracowanie i upowszechnienie procedur, metod oraz elementów warsztatu pracy pracownika socjalnego dla osiągnięcia satysfakcjonującego poziomu interwencji socjalnej.

Efekt: profesjonalizacja podejmowanych działań.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Zwiększenie zakresu i jakości współpracy pomiędzy wszystkimi partnerami działającymi w obszarze zatrudnienia.

Efekt: podniesienie skuteczności działań pomocowych.

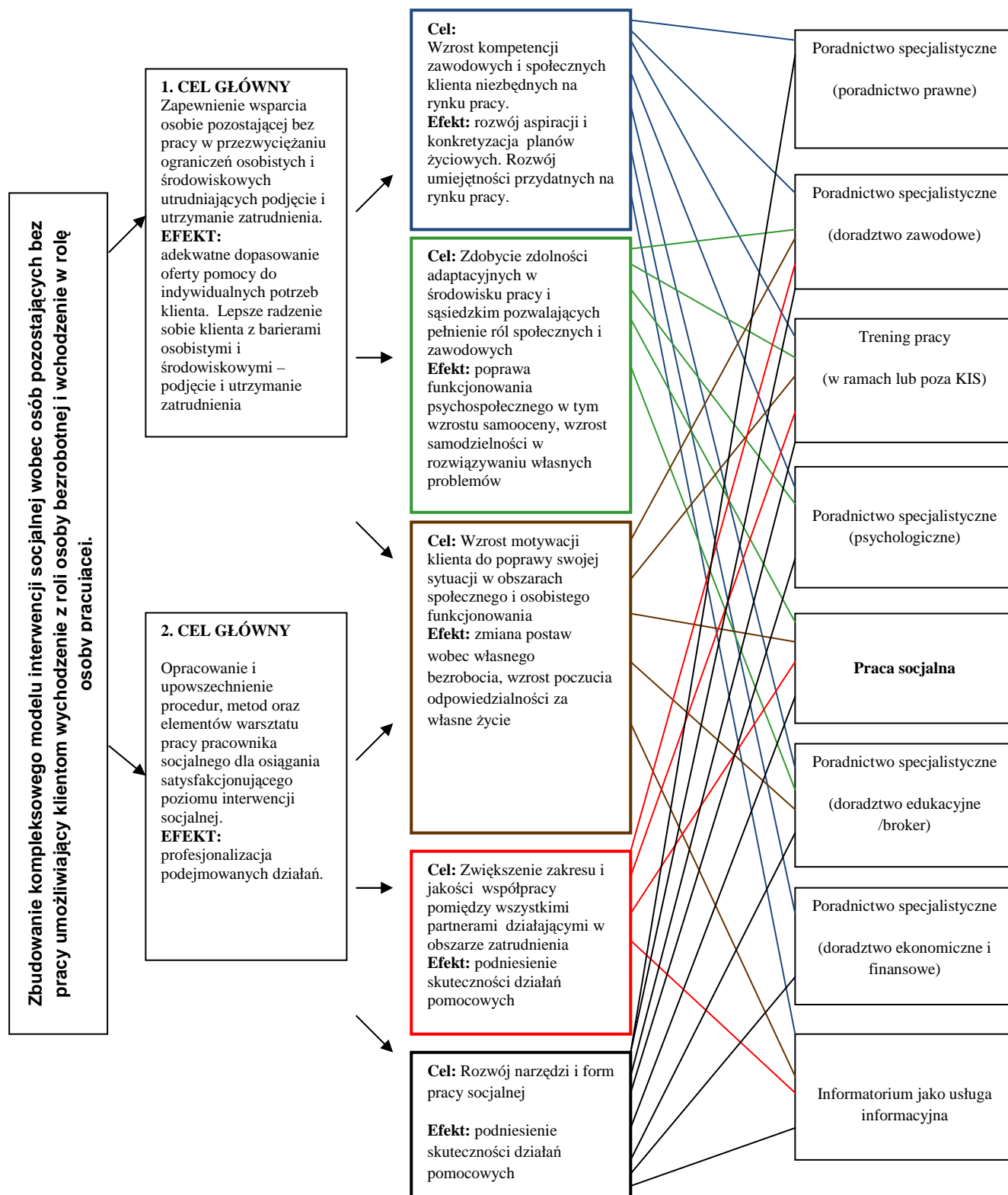
Usługi pakietu:
Poradnictwo specjalistyczne/psychologiczne
Poradnictwo specjalistyczne/prawne
Doradztwo zawodowe
Doradztwo edukacyjne
Doradztwo ekonomiczne i finansowe
„Informatorium” jako usługa informacyjna

2.2. Rozwój narzędzi i form pracy socjalnej

Efekt: podniesienie skuteczności działań pomocowych.

Usługi pakietu:
Praca socjalna
Poradnictwo specjalistyczne/psychologiczne
Poradnictwo specjalistyczne/prawne
Doradztwo zawodowe
Doradztwo edukacyjne
Doradztwo ekonomiczne i finansowe
Trening pracy w przypadku braku dostępu do uczestnictwa w KIS
„Informatorium” jako usługa informacyjna

Poniżej przedstawiono schemat przedstawiający przykład przyporządkowania celów szczegółowych do celów głównych i powiązania ich z usługami w pakiecie obowiązkowym.

Wartości i zasady

Przyjmując, że powszechnie uznawaną wartością człowieka jest praca, możliwość zarobkowania i bycia użytecznym dla innych, standard pracy socjalnej z osobami pozostającymi bez pracy oraz pakiet usług wzmacniających jej działanie powinien uwzględniać dostęp do tej wartości jako główny cel działań podejmowanych przez pracowników socjalnych przy współpracy podmiotów publicznych i niepublicznych uczestniczących w aktywizacji osób pozostających bez pracy.

W realizacji działań wspierających i aktywizujących należy uwzględnić podstawowe zasady funkcjonowania społecznego oraz zasady pracy socjalnej a szczególnie:

- zasadę równego traktowania (gwarantując wszystkim odbiorcom jednakowy dostęp do usług);
- zasadę partycypacji społecznej (gwarantując osobom pozostającym bez pracy aktywne uczestnictwo w działaniach prowadzących do aktywizacji oraz podejmowaniu samodzielnych decyzji dotyczących wyboru właściwej formy aktywizacji);
- zasadę podmiotowego traktowania klienta (osoby pozostającej bez pracy);
- zasadę wzajemnego zaufania i akceptacji;
- zasadę indywidualizacji (uwzględniając indywidualne cechy osobowości klienta, jego potencjał, możliwości rozwojowe, ograniczenia oraz inne aspekty ważne dla budowania relacji współpracy w pokonywaniu życiowych trudności);
- zasadę efektów odłożonych w czasie (zakładając, że nie wszystkie podejmowane działania muszą od razu przynieść widoczną zmianę).

Zawartość pakietu usług

Mając na uwadze, iż pakiet usług ma być praktycznym narzędziem w realizacji działań pracownika socjalnego, zawierającym zbiór różnorodnych rodzajów wsparcia, celem uporządkowania i lepszego zobrazowania został on podzielony na trzy grupy:

- I. Pakiet obowiązkowy.
- II. Pakiet optymalny.
- III. Pakiet usług społecznych (istniejących poza systemem pomocy i integracji społecznej).

Pakiet usług obowiązkowych zawiera usługi, które powinien mieć do dyspozycji każdy pracownik socjalny pracujący z osobami pozostającymi bez pracy. Pakiet ten zawiera usługi uwzględniające obecne możliwości organizacyjne jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, ale także wnosi rekomendowane rozwiązania.

Pakiet optymalny jest wykazem dodatkowych usług, które mogą być proponowane przez pracowników socjalnych na rzecz aktywizacji zawodowej klientów, w zależności od potrzeb klienta oraz możliwości organizacji tych usług przez daną jednostkę organizacyjną pomocy społecznej.

Pakiet usług społecznych zawiera zestaw usług fakultatywnych proponowanych przez instytucje i organizacje nie będące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, działające na rzecz osób pozostających bez pracy.

Sposób budowania pakietu usług

Sposób budowy pakietu usług przez pracownika socjalnego opiera się na zasadzie indywidualizacji wszelkich czynności wobec osoby pozostającej bez pracy. Oznacza to, iż podczas doboru usług pracownik socjalny powinien kierować się aktualną wiedzą o faktycznych

potrzebach klienta i możliwościach zastosowania dostępnych instrumentów w ramach jednostki organizacyjnej w celu optymalizacji pakietu usług dla konkretnej osoby. Budowanie pakietu usług – dobór usług wymaga uczestnictwa i akceptacji klienta. Usługi z pakietu powinny być dobierane tak, aby pomagały w realizacji ustalonych celów pracy socjalnej.

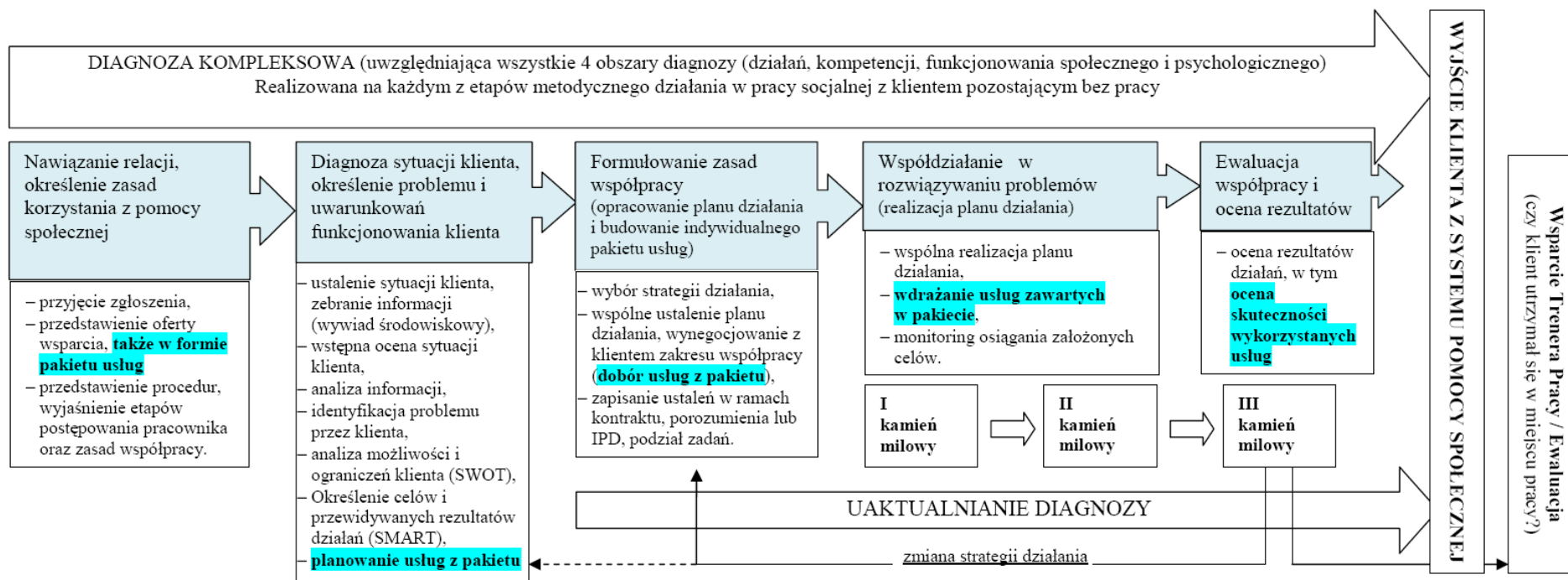
Usługi w pakiecie obowiązkowym są podstawowymi instrumentami pracownika socjalnego, a jednostka organizacyjna pomocy społecznej powinna zapewnić dostępność tych usług. Nie oznacza to bezwzględnej konieczności wykorzystania przez pracownika socjalnego wszystkich usług z pakietu obowiązkowego w każdym przypadku (zwłaszcza jeśli taka usługa okaże się zbędna, np. nie będzie konieczności objęcia klienta poradnictwem specjalistycznym).

Tabela 1. Sposób postępowania pracownika socjalnego w procesie budowania indywidualnego pakietu usług.

Etap metodycznego działania pracownika socjalnego	Wykorzystanie pakietu usług
Nawiązanie relacji, kreślenie zasad korzystania z pomocy	Pracownik socjalny przedstawiając klientowi ofertę wsparcia informuje także o możliwości wykorzystania dostępnych usług, jako jednego z zasobów jednostki organizacyjnej.
Diagnoza sytuacji klienta, określenie problemu i uwarunkowań funkcjonowania klienta	<p>Planowanie usług powinno być następstwem określenia celów i przewidywanych rezultatów działań, np.:</p> <p>Cel: nabycie przez klienta kompetencji społecznych przydatnych w poszukiwaniu pracy.</p> <p>Przewidywane rezultaty: klient ma świadomość swoich zasobów, wie jak radzić sobie ze stresem, potrafi planować działania na rynku pracy, wie jak ustalić plan obowiązków domowych po podjęciu pracy.</p> <p>Planowane usługi, które będą zaproponowane klientowi: poradnictwo psychologiczne (Udział w spotkaniach indywidualnych lub grupowych obejmujących: rozwój kompetencji interpersonalnych, rozwój kontaktów społecznych, poznanie zasad pracy w zespole, praca nad rozwojem zainteresowań, budowanie własnej samooceny), doradztwo zawodowe (indywidualne lub grupowe obejmujące ocenę preferencji zawodowych, poznanie zasobów osobistych, określenie potencjału zawodowego, planowanie działań), trening umiejętności społecznych (budowanie sieci wsparcia, rozwój umiejętności interpersonalnych, społecznych), uczestnictwo w KIS.</p>
Formułowanie zasad współpracy	<p>Pracownik socjalny określa strategię działania. Wspólnie z klientem określa plan działań i negocjuje zakres współpracy. Dobiera z klientem usługi spośród zaproponowanych, które będą wykorzystane w realizacji działań, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Klient zdecydował się skorzystać z indywidualnej formy doradztwa zawodowego z uwagi na obawy przed wystąpieniem w grupie. – Pracownik socjalny wskazuje określonych w pakiecie realizatorów usługi (np. doradcy zawodowi PUP, WUP lub OHP) i proponuje klientowi wybór realizatora. – Klient dokonuje wyboru realizatora usługi i ustala wraz z pracownikiem termin realizacji zadania. – Ustalone wspólnie zadanie, termin jego realizacji i rozliczenia zostają zapisane w formularzu kontraktu lub porozumienia.
Współdziałanie	

w rozwiązywaniu problemów	<p>Wdrażanie usług zawartych w pakiecie następuje zgodnie z ustaleniami i w terminach określonych w kontrakcie lub porozumieniu.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kolejność planowania i wdrażania poszczególnych usług powinna wynikać z hierarchii ważności określonych wspólnie problemów i celów. – Usługi mogą być wykorzystane zarówno na etapie przygotowywania się klienta do wyjścia na rynek pracy, jak i na etapie poszukiwania pracy. – Pracownik socjalny powinien w miarę możliwości proponować klientowi samodzielne wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem usług (np. klient otrzymuje informację o imieniu i nazwisku doradcy zawodowego, jego telefon i adres instytucji. Zadaniem klienta jest podjęcie telefonicznego kontaktu z doradcą i ustalenie terminu pierwszego spotkania oraz zapisanie terminu spotkania w swoim kalendarzu). – Pracownik socjalny powinien na bieżąco monitorować wykonywanie zadań przez klienta.
Ewaluacja współpracy i ocena rezultatów	<p>Na etapie ewaluacji współpracy pracownik socjalny dokonuje oceny skuteczności wykorzystanych usług.</p> <p>Pytanie ewaluacyjne: Na ile zastosowane wsparcie przyczyniło się do podniesienia kompetencji społecznych klienta?</p> <p>Metoda ewaluacji: obserwacja, wywiad, ankieta.</p> <p>Wskaźnik: samodzielność w rozwiązywaniu problemów, umiejętność planowania, podwyższone umiejętności komunikacyjne, umiejętność wykorzystania aktywnych metod poszukiwania pracy, poprawa wizerunku klienta.</p> <p>Biorąc pod uwagę efekty działań, pracownik socjalny określa rekomendacje do dalszych prac z klientem w tym wykorzystania innych usług pakietu.</p>

Wykorzystanie pakietu usług i jego elementów w odniesieniu do etapów metodycznego działania pracownika socjalnego został przedstawiony na poniższym diagramie.

KAMIENIE MIŁOWE:

I kamień milowy (do 12 miesięcy)

<ul style="list-style-type: none"> – PRZYGOTOWANIE DO WYJŚCIA NA RYNEK PRACY (model procesu zmiany) – motywowanie, praca nad zmianą postaw klienta; – wykorzystanie usług pakietu: poradnictwo specjalistyczne, usługi fakultatywne; – wykorzystanie Informatorium współpraca z organizacjami i instytucjami w przygotowaniu klienta do wyjścia na rynek pracy: uzupełnienie kwalifikacji zawodowych, podniesienie kompetencji w zakresie poruszania się po rynku pracy, zaopatrzenie w narzędzia, – Trening Pracy: pomoc powrocie do tzw. rytmu pracy, wyrabianie postaw pro zawodowych, przygotowanie do pełnienia ról zawodowych. 		
Rozmrożenie status quo – wywołanie u klienta niezadowolenia z obecnej sytuacji – wywołanie potrzeby zmiany stanu obecnego – zaprezentowanie wizji pozytywnej przyszłości – rewizja dotychczasowych postaw klienta	Zainicjowanie zmian postaw/zachowań – kształtowanie nowych wzorców zachowań klienta przy zachowaniu zasad PS – proponowanie bezpiecznych dla klienta rozwiązań – akceptacja przez klienta wspólnie ustalonych celów i zaplanowanych działań	Utrwalenie zmian - zamrażanie – wzmacnianie klienta (wskazanie pozytywnych efektów działań, ukazanie korzyści) – negatywne wygaszanie zachowań niepożądanych – nowe wzorce stają się obowiązującymi normami

II kamień milowy (6 miesięcy)

<ul style="list-style-type: none"> – WYJŚCIE NA RYNEK PRACY; – planowanie konkretnych działań na rynku pracy; – poszukiwanie zatrudnienia zgodnie z planem działań zawartym w kontrakcie, porozumieniu lub IPD; – współpraca z organizacjami i instytucjami we wsparciu klienta w działaniach na rynku pracy (wykorzystanie Informatorium), – wdrażanie usług zawartych w pakiecie, – monitoring realizacji planu działań.

III kamień milowy (po 6 miesiącach)

<ul style="list-style-type: none"> – ewaluacja i określenie rekomendacji do dalszych prac z klientem; – analiza osiągniętych efektów; – ocena rezultatów działań;

Diagram: wykorzystanie pakietu usług na poszczególnych etapach postępowania metodycznego.

Marker tekstu: elementy pakietu proponowane do wykorzystania na poszczególnych etapach pracy z klientem.

Obowiązkowy pakiet usług pomocy i integracji społecznej

Pakiet usług obowiązkowych pozwoli pracownikom socjalnym, niezależnie od lokalnych uwarunkowań organizacyjnych i finansowych w środowisku swojego działania, zbudować zindywidualizowaną ofertę wsparcia dla osób pozostających bez pracy w procesie wychodzenia z trudnej sytuacji zawodowej.

Na obowiązkowy pakiet usług składają się:

1. Praca socjalna z osobami pozostającymi bez pracy.
2. Doradztwo i poradnictwo specjalistyczne:
 - a. psychologiczne,
 - b. prawne,
 - c. zawodowe,
 - d. edukacyjne,
 - e. ekonomiczne i finansowe.
3. Trening pracy.
4. „Informatorium” jako usługa informacyjna.

Tak skomponowany pakiet usług nie tylko podnosi skuteczność oddziaływań, ale dostarcza również pracownikom socjalnym profesjonalnych narzędzi do realizacji procesu readaptacji zawodowej swoich klientów, sytuując ich samych w sieci instytucji działających na rynku pracy, co przyczynia się do profesjonalizacji działań instytucji pomocowych.

Proponowany pakiet usług obowiązkowych dla osób pozostających bez pracy pozwala wspomóc klienta w podjęciu roli społecznej „osoby pracującej” oraz zapewnia rozwój metod i technik pracy z klientem.

Wybrane usługi w pakiecie zawierają trzy niezbędne komponenty w systemie wsparcia osób bezrobotnych:

- Pomoc indywidualna – udzielanie wsparcia i towarzyszenie dostosowane do konkretnego problemu, które ma doprowadzić do nauki skutecznego poszukiwania pracy (praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne).
- Tworzenie przyjaznego i bezpiecznego otoczenia społecznego (trening pracy). Warunki, jakie organizujemy do pracy z osobami pozostającymi bez pracy mają niebagatelny wpływ na osiąganie pozytywnych rezultatów pracy socjalnej stąd tworzenie przyjaznego i bezpiecznego otoczenia społecznego poprzez zapewnienie systematycznej pomocy, budowanie atmosfery zaufania, zapewnienie dostępu do pracodawców i osób pozwalających zdobywać i wymieniać doświadczenia zawodowe i społeczne jest podstawą w procesie readaptacji zawodowej
- Tworzenie lokalnej bazy zasobów oraz lokalna współpraca („Informatorium”, poradnictwo specjalistyczne, trening pracy).

Tabela 2. Obowiązkowy pakiet usług pomocy i integracji społecznej.

Lp.	Rodzaj usługi	Opis usługi	Organizator usługi	Odbiorca usługi	Podstawa prawna
1	Praca Socjalna	<p>Praca socjalna jest usługą wspierającą zmianę społeczną, rozwiązywanie problemów powstających w relacjach międzyludzkich oraz wzmocnienie (<i>empowerment</i>) i wyzwalanie ludzi dla wzbogacenia ich dobrostanu. Powołując się na standardy pracy z osobami pozostającymi bez pracy celem instytucji pomocy społecznej realizującej pracę socjalną na rzecz osób pozostających bez pracy jest wzmocnienie oraz stworzenie warunków sprzyjających odzyskaniu zdolności do funkcjonowania klientów na rynku pracy poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i zawodowych. Pomoc świadczona w ramach pracy socjalnej na rzecz osób pozostających bez pracy powinna przyczynić się do realizacji następujących celów szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmiany postaw wobec własnego bezrobocia, – zdobycia zdolności adaptacyjnych w środowisku pracy i sąsiedzkim, – wzrostu własnych umiejętności zawodowych i interpersonalnych, – rozwoju aspiracji i konkretyzacji planów życiowych, – poprawy funkcjonowania psychospołecznego w tym wzrostu samooceny, – samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów, – wzrostu odpowiedzialności za własne życie. 	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe.	Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie	<p>Podstawa prawna do realizacji usługi zawarta jest w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175 poz. 1362 z późn. zm.):</p> <p>☐ art.15 pkt.2: „Pomoc społeczna polega w szczególności na pracy socjalnej”.</p> <p>☐ art.17 ust.1 pkt10: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy praca socjalna”.</p> <p>☐art.119 ust.1, pkt19: „Do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności praca socjalna”.</p> <p><i>Pomimo istniejących przepisów prawnych nakładających obowiązek realizacji pracy socjalnej, usługa nie posiada obowiązującego standardu.</i></p>

2	Poradnictwo specjalistyczne	<p>Usługa prawna</p> <p>Usługa polega na świadczeniu pomocy prawnej osobie pozostającej bez pracy, w szczególności udzielaniu porad i konsultacji prawnych oraz sporządzaniu opinii prawnych, pism urzędowych z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ prawa cywilnego, ☐ prawa rodzinnego, ☐ prawa ubezpieczeń, ☐ prawa pracy, ☐ prawa lokalowego i ochrony praw lokatorów. <p>Usługę realizują: radcy prawni lub adwokaci lub studenci prawa w ramach: kancelarii prawnych, uniwersyteckich poradni prawnych, biur porad obywatelskich, organizacji pozarządowych, okręgowych inspektoratów pracy, gminnych centrów informacji, punktów informacji obywatelskich.</p> <p>Usługa psychologiczna: indywidualne poradnictwo psychologiczne.</p> <p>Usługa polega na indywidualnych spotkaniach z terapeutą, w czasie których będą wypracowywane sposoby radzenia sobie przez osoby pozostające bez pracy z psychologicznymi następstwami bezrobocia i nieaktywności; zawodowej, w szczególności.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ syndrom wyuczonej bezradności, ☐ zewnętrzne umiejscowienie poczucia wpływu, ☐ zewnętrzne umiejscowienie poczucia kontroli, ☐ mechanizm samospełniającej się przepowiedni, ☐ kierowanie się stereotypem. <p>Rezultatem usługi będzie np. wzmocnienie poczucia wartości, samooceny, nabycie umiejętności radzenia sobie z problemami psychologicznymi w sytuacji braku pracy.</p>	<p>Usługę organizują JOPS-y we współpracy z instytucjami rynku pracy oraz organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Osoby pozostające bez zatrudnienia/ wszystkie kategorie.</p>	<p>Ustawa z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. 2010 nr 10 poz. 65 z późn. zm.).</p> <p>Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (Dz. U. 2009 r. Nr 146 poz. 1188 z późn. zm.).</p> <p>Ustawa z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008r., nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Rozporządzenie MPiPS z 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz. 1193).</p> <p>Art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175 poz. 1362, z późn. zm.)</p>
---	------------------------------------	---	--	---	---

		<p>Testy psychologiczne</p> <p>Usługa polega na przeprowadzeniu testów psychologicznych, umożliwiających zdobycie wiedzy przez osoby pozostające bez pracy niezbędnych podczas poszukiwania pracy:</p> <p>Przykładowe narzędzia pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ test do samooceny, ☐ kwestionariusz orientacji życiowej, ☐ kwestionariusz zainteresowań zawodowych, ☐ autotest badający predyspozycje do zawodu przedsiębiorcy, ☐ zainteresowania i preferencje zawodowe, ☐ test umiejętności wyzwala inicjatywy, ☐ diagnoza niepowodzeń zawodowych. <p>Usługę realizują: psycholodzy, terapeuci w ramach:</p> <p>gabinetów psychologicznych poradni pomocy psychologicznej, centrów interwencji kryzysowej, poradni rodzinnych, organizacji pozarządowych.</p> <p>Doradztwo ekonomiczno-finansowe</p> <p>Celem usługi jest zapewnienie wsparcia doradczego dla osób zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej.</p> <p>Zakres usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ pomoc w opracowaniu biznesplanu, ☐ pomoc w opracowaniu planu marketingowego, ☐ analiza ryzyka biznesowego, ☐ kreowanie postaw przedsiębiorczości społecznej. <p>Poradnictwo i doradztwo zawodowe</p> <p>Usługa polega na udzieleniu pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, uwzględniających możliwości psychofizyczne i sytuację życiową osoby pozostającej bez pracy z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy oraz</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>możliwości systemu edukacyjnego.</p> <p>Doradca pomaga nie tylko w wyborze zawodu i szkoły, ale także przy podejmowaniu decyzji o zmianie zawodu, wybraniu kierunku kształcenia, możliwości samozatrudnienia i poszukiwania pracy. Doradca poprzez współpracę z osobą zaznajamia ją ze sposobami prezentowania swoich możliwości i kontaktowania się z pracodawcą, sposobami poszukiwania pracy oraz możliwościami jakie oferuje rynek pracy.</p> <p>Usługę ekonomiczno finansową oraz doradztwo zawodowe realizują w JOPS-ie w ramach programów własnych oraz projektów finansowanych z EFS: specjalista ds. zarządzania i marketingu, doradca zawodowy.</p>			
--	--	--	--	--	--

REKOMENDACJE						UZASADNIENIE
3	Trening pracy	<p>Rekomenduje się, realizację nowej usługi: treningu pracy, dotychczas realizowanej w ramach projektów konkursowych i systemowych. Trening pracy może być realizowany w ramach klubów integracji społecznej i poza KIS, jako odrębna usługa. Przedstawiona poniżej usługa może być narzędziem służącym osobom poszukującym pracy w zdobyciu doświadczenia zawodowego, uzyskaniu nowych umiejętności, sprawdzeniu się w wykonywaniu obowiązków nałożonych przez pracodawcę oraz sprawdzeniu swoich umiejętności interpersonalnych podczas rozmowy z pracodawcą. Ważnym aspektem związanym z uczestnictwem w treningu pracy jest także przywrócenie klientom poczucia własnej wartości i godności, zwiększenie wewnętrznej motywacji, pożyteczne zagospodarowanie czasu, powrót „między ludzi” i poczucie bycia potrzebnym.</p> <p>Celem usługi jest umożliwienie osobom powrotu do tzw. rytmu pracy po długim okresie bezczynności zawodowej poprzez zaproponowanie wykonywania prac u pracodawcy - przy wykorzystaniu takich dostępnych działań, jak: wolontariat osób bezrobotnych, uczestnictwo w robotach publicznych, pracach społecznie użytecznych lub interwencyjnych, przygotowaniu zawodowym, stażach, warsztatach readaptacyjnych, w ramach różnych form zatrudnienia wspieranego a także działaniach realizowanych w ramach tak zwanych banków czasu.</p> <p>Usługa obejmuje między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ utrwalanie nawyku wykonywania pracy bezpośrednio w miejscu pracy; ☐ nabywanie umiejętności zawodowych lub przyuczenie do zawodu; ☐ kształcenie umiejętności i kompetencji pozwalających na pełnienie ról społecznych, 	Usługę organizują JOPS-y we współpracy z instytucjami rynku pracy oraz/lub organizacjami pozarządowymi.	Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie	<p>Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. 2010 nr 234 poz. 1536 z późn. zm.).</p> <p>Art. 50, 53a, 57, 73a, Ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Rozporządzenie MPiPS z 7 stycznia 2009r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. 2009 nr 5 poz. 25).</p> <p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. 2011 nr 155 poz. 921).</p>	<p>Trening pracy może być realizowany zarówno jako usługa w ramach klubów integracji społecznej, jedna z metod pracy pracownika socjalnego z klientem, jako element współpracy z instytucją rynku pracy, jak również jako osobny projekt. Może być wdrażany zarówno w mniejszych jak i w dużych JOPS-ach. W ramach projektu 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” opracowano standard: <i>Klub integracji społecznej ze szczególnym uwzględnieniem treningu pracy</i>, który określa zasady realizacji tej usługi także poza KIS. Standard ten umożliwia lepszą implementację usługi oraz lepsze dopasowanie do realiów poszczególnych instytucji i potrzeb klientów. Decyzję o umiejscowieniu tej usługi w obowiązkowym pakiecie usług podjęto z uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysoki aspekt motywacyjny tej usługi, – wpływ usługi na ożywienie współpracy między instytucjami,

		<ul style="list-style-type: none"> ☐ przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych; ☐ naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie na otwartym rynku pracy, w ramach spółdzielni socjalnej lub własnej działalności gospodarczej; ☐ uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi. <p>Trening pracy może być realizowany w ramach klubów integracji społecznej lub centrów integracji społecznej, ale także poza KIS i CIS jako odrębna usługa.</p>			<p>Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175 poz.1362 z późn. zm.)</p> <p>Rozporządzenie MPiPS z 7 kwietnia 2009 w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. 2009 nr 61 poz. 502).</p> <p>Rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 20 sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz. U. 2009 nr 142 poz. 1160).</p> <p>Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225 z późn. zm.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wysoką skuteczność tej usługi potwierdzoną w ramach pilotażowych projektów, – przyswajalność, łatwość wdrożenia tej usługi w ramach KIS i na gruncie JOPS, – niskie koszty wdrożenia usługi w porównaniu do efektywności⁷.
4	„Informatorium” jako usługa informacyjna	<p>Zespół rekomenduje wprowadzenie nowej usługi, nazwanej: Informatorium.</p> <p>Jednostka organizacyjna pomocy społecznej prowadzi i/lub udostępnia bazę danych instytucjonalnych form</p>	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej lub inna jednostka	Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie.	Podstawę prawną dla tej usługi stanowi art.119 ust.1 pkt. 3 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.	Pracownicy socjalni pracujący z osobami pozostającymi bez pracy dysponują często niepełną informacją na

⁷ W opracowaniu *Standard usługi klub integracji społecznej ze szczególnym uwzględnieniem treningu pracy*, Warszawa 2011, znajduje się pełen opis uzasadnienia wyboru treningu pracy jako usługi do prac standaryzacyjnych.

	<p>wsparcia. Baza ma formę czytelnego informatora (również w formie elektronicznej) zawierającego wykaz instytucji mogących wesprzeć osobę pozostającą bez pracy. Baza danych zawiera wykaz i dane adresowe instytucji rynku pracy w danej gminie i powiecie (instytucje rynku pracy: publiczne służby zatrudnienia, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, instytucje partnerstwa lokalnego) i innych organizacji kierujących działania na wsparcie osób pozostających bez pracy.</p> <p>W Informatorium mogą być także gromadzone i udostępniane inne dane ułatwiające osobom poszukującym pracy poruszanie się na rynku pracy (np. wykaz aktywnych metod poszukiwania pracy, listę stron tematycznych portali internetowych, informacje o możliwościach zamieszczenia bezpłatnych ogłoszeń prasowych, informację o archiwach państwowych). Informatorium może zawierać i gromadzić wszelkie informacje o prawach i uprawnieniach oraz dostępnych formach pomocy z obszaru pomocy społecznej, zatrudnienia, edukacji i zdrowia. Powinno być aktualizowane co najmniej raz na pół roku. Informatorium powinno być prowadzone w formie elektronicznej i udostępniać stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu. Informatorium jako podręczna i aktualna mapa zasobów środowiska lokalnego może być z powodzeniem wykorzystywana w bieżącej pracy pracowników socjalnych⁸.</p>	<p>organizacyjna samorządu w zależności od dotychczasowej praktyki i ustaleń pomiędzy jednostkami organizacyjnymi samorządu. Prowadzenie Informatorium może być powierzone organizacji pozarządowej w drodze zlecenia/ porozumienia.</p>		<p>U. 2009 nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) nakłada na pracownika socjalnego obowiązek udzielania informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania problemów życiowych oraz udzielania poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów.</p>	<p>temat instytucjonalnych form wsparcia występujących w środowisku. Informacje te nie są znormalizowane, aktualizowane i ogólnodostępne. Wprowadzenie nowej usługi może wpłynąć między innymi na zwiększenie skuteczności interwencji socjalnej.</p>
--	---	--	--	--	---

⁸ Dobrym przykładem takiej lokalnej mapy zasobów jest informator o instytucjonalnych formach wsparcia dla osób poszukujących pracy przygotowywany przez MOPS w Katowicach. Udostępniony jest na stronie www.mops.katowice.pl w zakładce: Wsparcie osób bezrobotnych.

Optymalny pakiet usług pomocy i integracji społecznej

Proponowany optymalny pakiet usług dla osób pozostających bez pracy zawierać będzie dodatkowo, w stosunku do pakietu podstawowego, następujące usługi:

- Trener zatrudnienia wspieranego.
- Asystent osoby niepełnosprawnej.
- Uczestnictwo w grupie wsparcia lub samopomocowej.
- Klub integracji społecznej.
- Aktywizacja zawodowa.
- Zapewnienie opieki nad osobami zależnymi.
- Trening kompetencji społecznych.
- Zapewnienie uczestnictwa w szkoleniu, mającym na celu podnoszenie lub zdobywanie kwalifikacji zawodowych.

Konstrukcja optymalnego pakietu usług wzbogaca pakiet podstawowy o usługi dodatkowe – rekomendowane w pracy z osobami pozostającymi bez pracy, zwiększające skuteczność interwencji socjalnej. Usługi fakultatywne powinny umożliwiać udzielanie wsparcia osobom pozostającym bez pracy w zależności od indywidualnej sytuacji klienta, sytuacji na lokalnym rynku pracy, dostępności do specjalistów, czy poziomu rozwoju infrastruktury społecznej w gminie.

Tabela 2. Optymalny pakiet usług pomocy i integracji społecznej

Lp.	Rodzaj usługi	Opis usługi	Organizator usługi	Odbiorca usługi	Podstawa prawna
1	Trener pracy/ trener zatrudnienia wspieranego	<p>Podstawowym celem trenera pracy jest pomoc w reintegracji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych i wykluczonych społecznie. Trener poprzez odpowiednie motywowanie, aktywizację i wsparcie □ przywraca im umiejętności funkcjonowania na otwartym rynku pracy. Istotą działalności trenera jest zindywidualizowane podejście do klienta zakładające, iż to właśnie osoba bezrobotna ma największy potencjał i kompetencje do rozwiązania swojego problemu. Trener pracy ma za zadanie „przygotować” osobę pozostającą bez pracy do wyjścia na rynek pracy i „prowadzić” od okresu bezrobocia, do pierwszego okresu pracy. Kolejnym etapem jest adaptacja w nowym miejscu pracy oraz monitorowanie pracownika w celu utrzymania trwałych efektów podjętych poprzednio działań. Wsparciem objęty jest także pracodawca i pracownicy, wobec których trener pracy pełni funkcje doradcze i konsultacyjne.</p> <p>Udzielane przez trenera wsparcie musi być dostosowane indywidualnie do cech osobowości klienta, jego możliwości psychofizycznych oraz kwalifikacji zawodowych. Nowatorstwo podejścia do pracy trenera pracy polega na tym, iż musi on łączyć w sobie zarówno cechy i umiejętności doradcy zawodowego, pośrednika pracy, pracownika socjalnego, asystenta rodziny a także coucha. Trener w swojej pracy posługuje się metodami i technikami stosowanymi przez wymienionych specjalistów.</p>	Trener pracy/trener zatrudnienia wspieranego może realizować swoje zadania w ramach Powiatowych i Wojewódzkich Urzędów Pracy, Ośrodków Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych.	<p>Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie.</p> <p>W szczególności: osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, „powracające do wolności”.</p>	<p>W chwili obecnej brak jest bezpośrednich odniesień w aktach prawnych, regulujących pracę trenera pracy. Pośrednio działania wpisane w zakres obowiązków trenera pracy, określane jako wsparcie o charakterze doradczym, zatrudnienie wspierane, rehabilitacja zawodowa, umiejscowione są w następujących aktach prawnych.</p> <p>Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225 3 z późn. zm.) określa w art. 2, 15b, ust. 1.</p> <p>Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm.), odnosi się do rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych: art. 7 i 8.</p>

2	Asystent osoby niepełnosprawnej	<p>Jednostka organizacyjna pomocy społecznej prowadzi i/lub udostępnia usługi asystenta osoby niepełnosprawnej.</p> <p>Asystent osoby niepełnosprawnej ma ułatwiać klientowi aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, warunkujące aktywność zawodową. Przez usługi asystenckie rozumie się świadczenie osobistej pomocy osobie niepełnosprawnej w wykonywaniu czynności, których nie jest ona w stanie wykonywać samodzielnie. Asystenci poprzez swoje usługi pełnią funkcje kompensacyjne w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności konkretnej osoby. Rolą asystenta powinno być przełamywanie stereotypów i pobudzanie aktywności osoby niepełnosprawnej oraz jej najbliższego otoczenia poprzez udzielanie pomocy, współpracę z odpowiednimi instytucjami, zachęcanie do aktywności.</p> <p>Asystent ma specyficzne zadania do wykonania w zależności od rodzaju niepełnosprawności klienta. Asysta oznacza wsparcie w tych momentach, w których osoba niepełnosprawna nie może sobie w danej chwili dać rady. Przykładowo praca asystenta osoby niesłyszącej będzie polegać na pośredniczeniu w komunikacji interpersonalnej realizowanej poprzez tłumaczenie języka migowego, praca asystenta z osobą mającą trudności w poruszaniu się na organizacji i pomocy w przemieszczaniu się. Asystenci osób niepełnosprawnych mogą udzielać pomocy w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, np. ubieraniu, przesiadaniu się z łóżka na wózek inwalidzki, toalecie, spożywaniu posiłków. Asystent osoby niepełnosprawnej to osoba działająca obok osoby niepełnosprawnej, która wspiera i pomaga osobie niepełnosprawnej przy wykonywaniu konkretnych czynności, ale nigdy nie stara się zastępować tej osoby w ich wykonywaniu (nie</p>	<p>Jednostka organizacyjna pomocy społecznej lub inna jednostka samorządowa w zależności od dotychczasowej praktyki i ustaleń pomiędzy jednostkami samorządowymi. Prowadzenie usług asystenckich może być powierzone organizacji pozarządowej w drodze zlecenia/porozumienia.</p>	<p>Osoby niepełnosprawne pozostające bez pracy/wszystkie kategorie (w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności)</p>	<p>Pomimo prowadzenia przez niektóre z samorządów usług asystentów osób niepełnosprawnych, projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe i doświadczeń z IW EQUAL przepisy nie określają standardów i sposobów finansowania tego typu usług. Nie mniej jednak rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. 2009 nr 50 poz. 398, z późn. zm.), ujemnie stanowisko asystenta osoby niepełnosprawnej w wykazie stanowisk jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i centrach integracji społecznej.</p> <p>Przepisem umożliwiającym wprowadzenie tej formy może być ustawa o zatrudnieniu socjalnym art.2, pkt 4.</p>
---	--	---	---	---	---

		<p>wyręcza osoby niepełnosprawnej).</p> <p>Przykładowe zadania asystenta osoby niepełnosprawnej w kontekście aktywności zawodowej klienta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wspomaganie osoby niepełnosprawnej w komunikacji z otoczeniem, w tym pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych; ☐ pomoc w poruszaniu się po mieście i w korzystaniu ze środków transportu; ☐ pomoc w docieraniu do pracodawców, miejsc pracy, na szkolenia oraz do placówek zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych; ☐ towarzyszenie osobie niepełnosprawnej w kontaktach społecznych; ☐ konsultacja z pracodawcą w kwestii zasad oraz warunków zatrudnienia osoby niepełnosprawnej; ☐ pomoc osobie niepełnosprawnej w kompletowaniu dokumentów związanych z zatrudnieniem; ☐ obecność asystenta podczas rozmowy kwalifikacyjnej; ☐ poinformowanie pracodawcy o możliwości dofinansowania zatrudnienia klienta; ☐ wspólna konsultacja z pracodawcą dotycząca warunków zatrudnienia; ☐ pomoc pracodawcy w zaprojektowaniu dostosowanego stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej. 			
3	Uczestnictwo w grupie wsparcia/grupie samopomocowej	<p>Grupy samopomocowe osób nieaktywnych zawodowo są dobrowolnymi zgromadzeniami osób, których aktywne działanie skierowane jest na wspólne pokonywanie problemów związanych z brakiem pracy. Celem grupy jest zwiększenie wśród jej członków poczucia własnej wartości oraz umiejętności poruszania się po współczesnym rynku pracy oraz nabycie umiejętności radzenia sobie z problemem bezrobocia, dzielenie się wiedzą o aktualnym rynku pracy i</p>	<p>Usługa może być realizowana w CIS, KIS, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej przez psychologów, asystentów rodzinnych, pracowników socjalnych.</p>	<p>Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie.</p>	<p>Przepisem umożliwiającym realizację tej formy może być art. 119 ust 1 pkt. 6 i 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175 poz. 1362 z późn. zm.).</p>

		własnymi doświadczeniami. Organizowane spotkania w ramach grupy samopomocowej mogą mieć charakter grupy wsparcia, podczas których osoba nieaktywna zawodowo opowiada o swoich problemach związanych z rynkiem pracy, historii swojego życia, dzieli się swoimi emocjami, przeżyciami, wymienia się spostrzeżeniami, poglądami, lub charakter edukacyjny ukierunkowany na gromadzenie wiedzy niezbędnej do poruszania się na rynku pracy (nauka pisania CV, listu motywacyjnego, przygotowanie do udziału w rozmowie kwalifikacyjnej). Grupy samopomocowe zazwyczaj prowadzone są przez samych jej uczestników. Grupy mogą także zapraszać ekspertów z różnych dziedzin.	Prowadzenie grup wsparcia może być powierzone firmie szkoleniowej lub organizacji pozarządowej w drodze zlecenia/porozumienia.		
4	Klub integracji społecznej	<p>Klub integracji społecznej może oferować wsparcie, którego zakres w szczególności obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia; ☐ prace społecznie użyteczne; ☐ roboty publiczne; ☐ poradnictwo prawne; ☐ działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych. 	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej, inna jednostka organizacyjna samorządu lub organizacja pozarządowa w zależności od dotychczasowej praktyki i ustaleń pomiędzy jednostkami organizacyjnymi samorządu.	Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie	Art. 18 ust 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225 z późn. zm.).
5	Aktywizacja zawodowa	<p>Prace społecznie użyteczne są formą aktywizacji osób bezrobotnych wprowadzoną nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (weszła w życie 1 listopada 2005 roku).</p> <p>Oznaczają one prace wykonywane przez</p>	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej we współpracy z PUP-em.	Osoby pozostające bez pracy / wszystkie kategorie	<p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. 2011 nr 155 poz. 921).</p> <p>Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr</p>

		<p>bezrobotnych, nie posiadający już prawo do zasiłku. Do tych prac kieruje ich starosta, a organizują gminy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>Prace takie mogą wykonywać bezrobotni, dla których upłynął już czas pobierania zasiłku bądź też go nie nabyły (prawa takiego nie ma około 87 proc. bezrobotnych), w miejscu zamieszkania lub pobytu w wymiarze do 10 godzin tygodniowo za wynagrodzeniem co najmniej 6 zł za godzinę. Ustawa nie zawiera ograniczenia czasowego dla realizacji tych prac - co oznacza, iż osoba bezrobotna może cały rok (i dłużej) wykonywać prace społecznie użyteczne, przy czym zachowuje status osoby bezrobotnej.</p> <p>Zatrudnienie wspierane oznacza udzielanie pomocy osobom wymienionym w ustawie o zatrudnieniu socjalnym wsparcia o charakterze doradczym i finansowym, w utrzymaniu aktywności zawodowej umożliwiającej podjęcie zatrudnienia, prac społecznie użytecznych, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej lub podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Po zakończeniu zajęć w centrum integracji społecznej (w uzasadnionych przypadkach przed ich zakończeniem) lub w przypadku uczestnictwa w klubie integracji społecznej PUP może skierować uczestnika do pracy u pracodawcy lub w CIS. Zatrudnienie wspierane może być także realizowane w formie prac społecznie użytecznych. W ramach zatrudnienia wspieranego pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia przez okres co najmniej 12 miesięcy a starosta refunduje pracodawcy z Funduszu Pracy część wypłacanego wynagrodzenia.</p>			175 poz. 1362 z późn. zm.).
--	--	---	--	--	-----------------------------

REKOMENDACJE						UZASADNIENIE
6	Zapewnienie opieki nad osobą zależną	<p>Rekomenduj się wdrożenie do systemu pomocy i integracji społecznej usługi, która dotychczas realizowana była w ramach PUP-u oraz dostosowanie jej do realiów JOPS-u.</p> <p>Osobom pozostającym bez pracy, które z własnej inicjatywy lub na skutek zawartego kontraktu socjalnego podejmą działania aktywizujące (szkoleniowe lub inne) a przeszkodą w ich podjęciu jest konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem lub osobą zależną pracownik socjalny ułatwia dostęp do odpowiednich form opieki. Pomoc w formie usług opieki lub pielęgnacji przysługuje wyłącznie na czas trwania zajęć (szkoleń, warsztatów itp.) oraz dojazdu (tam i z powrotem) do miejsca, w którym się odbywają.</p> <p>Realizatorem usługi mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ żłobek, przedszkole lub inna instytucja wykonująca tego typu usługi, prowadzona przez podmioty publiczne (gminy) i niepubliczne (organizacje pozarządowe) oraz inne podmioty uprawnione do prowadzenia tego typu działalności; ☐ agencje usług socjalnych lub inny podmiot, którego działalność statutowa obejmuje świadczenie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych w domu klienta; ☐ osoby świadczące usługi opiekuńcze (lub specjalistyczne usługi opiekuńcze) zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub na podstawie umowy cywilno-prawnej (umowa zlecenia) przez ośrodek pomocy społecznej właściwy dla miejsca 	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	<p>Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie</p> <p>W szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka; ☐ samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia. 	Art. 61 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).	<p>PUP w okresie odbywania stażu, przygotowania zawodowego dorosłych lub szkolenia może zrefundować koszty opieki nad dzieckiem lub dziećmi do lat 7. W przypadku JOPS-u usługa ta mogłaby być świadczona przez wskazanych poniżej realizatorów jako wsparcie klientów opiekujących się dotychczas osobami zależnymi i z tego względu rezygnujących z działań na rzecz zatrudnienia. O formie i zakresie wsparcia klienta mógłby decydować pracownik socjalny po wcześniejszym ustaleniu braku możliwości zapewnienia opieki nad osobą zależną przy wykorzystaniu zasobów środowiska rodzinnego i lokalnego klienta.</p>

		<p>zamieszkania osoby aktywizowanej;</p> <p>☐ wolontariusze posiadający kwalifikacje pedagogiczne na podstawie umowy wolontariatu, w porozumieniu z organizatorem wolontariatu i za zgodą rodziców lub opiekunów.</p>				
7	Trening kompetencji społecznych/ Trening umiejętności społecznych	<p>Proponuje się wyodrębnienie z realizacji CIS i KIS działania o nazwie trening kompetencji społecznych i uczynienie go odrębną usługą.</p> <p>Kompetencje społeczne pozwalają efektywnie wypełniać role społeczne i zawodowe, decydują o stopniu samodzielności życiowej:</p> <p>obszar działań prowadzących do odbudowania kompetencji społecznych:</p> <p>1. Umiejętność nawiązywania relacji społecznych i interakcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie w grupie: poczucie odpowiedzialności, podział ról, nauczanie bycia w sytuacji zadaniowej, respektowanie potrzeb innych osób, terminowa realizacja zadań; – podejmowanie aktywności na rzecz środowiska zamieszkania (w organizacji pozarządowej, np. przy organizowaniu festynu lokalnego, loterii fantowej, rajdu rodzinnego, placu zabaw dla dzieci, organizacji aktywności dla dzieci); – efektywne spędzanie czasu wolnego; – rozwój zainteresowań i hobby. <p>2. Podstawowe umiejętności warunkujące samodzielność życiową:</p> <ul style="list-style-type: none"> – umiejętność pisania i czytania - rozumienie tekstu pisanego; – posługiwanie się urządzeniami technicznymi, karta bankomatową; – gospodarowanie budżetem domowym/własnymi środkami finansowymi; – dbałość o własne zdrowie, dbałość o higienę; – nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb. <p>3. Efektywne załatwianie spraw urzędowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – znajomość zakresu działań instytucji i urzędów 	<p>Jednostka organizacyjna pomocy społecznej. Organizowanie TUS może być powierzone także firmie szkoleniowej lub organizacji pozarządowej w drodze zlecenia/porozumienia.</p>	<p>Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie</p>	<p>Brak w chwili obecnej podstawy prawnej regulującej realizację tej usługi jako odrębnej.</p>	<p>Usługa jest realizowana przez JOPS z powodzeniem jako odrębna w ramach projektów systemowych. Trening umiejętności społecznych może być realizowany zarówno w postaci konsultacji indywidualnych, jak i zajęć warsztatowych. Zasadne jest umiejscowienie treningu kompetencji społecznych na przykład w ustawie o pomocy społecznej.</p>

		<p>administracji publicznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – właściwe redagowanie pism, podań, sporządzanie wniosków, załatwianie spraw przez telefon – umiejętne artykułowanie swoich potrzeb; – uzyskiwanie innych świadczeń niż z pomocy społecznej wynikających z posiadanych uprawnień. <p>4. Umiejętność radzenia sobie z sytuacjami trudnymi</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznawanie zasobów własnych i otoczenia, – odzyskania poczucia wpływu i skuteczności działań; – inicjowanie działań; – aktywność i samodzielność w działaniu; – dążenie do realizacji ważnych dla siebie celów. <p>Usługa może być realizowana przez psychologów, trenerów zatrudnienia wspieranego, asystentów rodzinnych, pracowników socjalnych.</p>				
--	--	---	--	--	--	--

8	Zapewnienie uczestnictwa w szkoleniu, mającym na celu podnoszenie lub zdobywanie kwalifikacji zawodowych⁹	Forma szkolenia w celu zdobycia kwalifikacji zawodowych, podwyższenia tych kwalifikacji lub zmiany dotychczasowych jest niezbędna usługą dla osób, które podejmują różne próby zmiany swojej dotychczasowej sytuacji. Obecnie jest to forma dość często używana z uwagi na możliwości finansowania szkoleń ze środków UE w ramach projektów systemowych realizowanych przez JOPS. Umożliwienie klientowi skorzystania ze szkolenia jest ważnym elementem wsparcia i gwarantuje posiadanie	Firma lub instytucja szkoleniowa na zlecenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej realizującej projekt	Osoby pozostające bez pracy/wszystkie kategorie. W szczególności osoby bez kwalifikacji oraz posiadające zdezaktualizowane kwalifikacje	Obecnie jest to forma dostępna w projektach systemowych JOPS realizowanych w ramach Priorytetu VII POKL współfinansowanych ze środków UE. Przepisem umożliwiającym wprowadzenie tej formy może być art.17 ust 2 pkt. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175 poz. 1362 późn. zm.).	
---	---	---	--	--	---	--

⁹ Organizacja, wybór form i rodzajów szkoleń powinien być wynikiem ustaleń między JOPS-em a PUP-em. Rekomendowane jest wspólne określenie potrzeb szkoleniowych klientów, współpraca doradców PUP-ie w opracowywaniu Indywidualnego Planu Działań (IPD) klientów uczestniczących w projekcie systemowym JOPS-u. Efektem IPD powinno być wypracowanie propozycji szkolenia dopasowanego do potrzeb, możliwości i predyspozycji klienta. Wspólne działania PUP-u i JOPS-u zniwelują groźbę dublowania oferty szkoleniowej, zawiąza współpracę na rzecz wspólnych klientów, pozwolą optymalnie dopasować ofertę wsparcia w ramach innych usług oferowanych przez te instytucje. Ustalenia i planowane działania określone w Indywidualnym Planie Działań mogą być zawarte także w ramach kontraktu socjalnego.

Pakiet usług społecznych (socjalnych)

Proponowany pakiet jest zbiorem usług istniejących poza systemem pomocy i integracji społecznej, których odbiorcą są w szczególności osoby pozostające bez pracy. Praca socjalna z „bezrobotnym klientem” to także budowanie porozumienia i wykorzystanie zasobów instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych oraz firm komercyjnych. Rolą instytucji pomocy społecznej jest tworzenie lokalnej mapy zasobów, właściwy dobór dostępnych usług oraz inicjowanie współpracy z lokalnymi partnerami na rzecz klientów.

Tworzenie partnerstw lokalnych „dla zatrudnienia” nadaje działaniom socjalnym waloru skuteczności i efektywności. Klient pomocy społecznej zanim wejdzie na rynek pracy wymaga odpowiedniego przygotowania. Zmiana roli społecznej z „osoby bezrobotnej” i wejście w rolę osoby pracującej” jest procesem, w którym można zaplanować zadania dla wielu specjalistów i instytucji. Pracownik socjalny rozpoczynając pracę z osobą pozostającą bez pracy powinien mieć świadomość, iż etap, który realizuje jest tylko elementem pewnego kontinuum.

Rekomendowany zakres współpracy pomiędzy partnerami:

- Wspólne diagnozowanie problemów.
- Uzgadnianie sposobów rozwiązywania problemów.
- Korzystanie ze wspólnych zasobów.
- Uzupełnianie oferty pomocy adresowanej do bezrobotnych.
- Standaryzacja świadczonych usług.
- Wymiana doświadczeń w zakresie sprawdzonych skutecznych metod pracy z bezrobotnymi.
- Wymiana informacji.
- Dostosowywanie oferty szkoleniowej na potrzeby pracodawców i zmieniającego się rynku pracy.

Pakiet usług społecznych zawiera następujące usługi:

- Asystent rodziny.
- Poradnictwo i doradztwo zawodowe.
- Doradztwo edukacyjne.
- Pośrednictwo pracy.
- Udostępnianie ofert pracy.
- Pośrednictwo pracy zagraniczne.
- Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy/Klub pracy.
- Pomoc w dotarciu do pracodawców.
- Informacja zawodowa.
- Organizacja szkoleń.
- Informacja o szkoleniach i projektach na rzecz poszukujących zatrudnienia.
- Kształcenie ogólne i zdobycie kwalifikacji zawodowych.
- Aktywizacja zawodowa.

Oraz usługi z obszaru zdrowia:

- Edukacja zdrowotna.
- Terapia psychologiczna dla uzależnionych.

Pakiet usług społecznych (socjalnych)

Lp.	Rodzaj usługi	Opis usługi	Realizator usługi	Odbiorca usługi	Podstawa prawna
1	Asystent rodziny	Asystent wspiera swoich klientów w podejmowaniu aktywności społecznej, łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami, rodziną czy przedstawicielami placówek pomocy społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent zachęca osoby pozostające bez pracy do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia.	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej lub inna jednostka samorządowa w zależności od dotychczasowej praktyki i ustaleń pomiędzy jednostkami organizacyjnymi samorządu. Prowadzenie usług asystenckich może być powierzone organizacji pozarządowej w drodze zlecenia/porozumienia.	Osoby pozostające bez pracy funkcjonujące w rodzinach	Art. 15. 1 ust 9 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887) .
2	Poradnictwo i doradztwo zawodowe	<p>Doradztwo zawodowe i informacja zawodowa mają na celu pomoc osobom pozostającym bez pracy w planowaniu i organizowaniu życia zawodowego. Doradcy zawodowi pomagają osobom mającym trudności z podjęciem lub realizacją decyzji zawodowych. Oto główne obszary wsparcia ze strony doradców:</p> <p>Informacja zawodowa: Osoby poszukujące pracy, mogą uzyskać informacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ przygotowania dokumentów niezbędnych podczas poszukiwania pracy, ☐ kontaktów z pracodawcą, ☐ specyfiki pracy w różnych zawodach, ☐ możliwości zdobycia kwalifikacji w tych zawodach, ☐ podniesienia posiadanych kwalifikacji, ☐ zdobycia różnego typu uprawnień zawodowych. <p>Poradnictwo indywidualne: Doradcy zawodowi służą klientom indywidualnym w planowaniu kariery zawodowej, ocenie predyspozycji zawodowych, zmianie i wyborze zawodu, poszukiwaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz poruszania się po rynku pracy.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej).</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (w tym także doradcy pracujący w ramach Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej Młodzieżowych Centrów Kariery).</p> <p>Organizacje pozarządowe (realizujące zadania statutowe związane ze wsparciem osób pozostających bez pracy / realizujące projekty doradcze).</p> <p>Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej (zatrudniające doradców zawodowych, trenerów pracy,</p>	Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie kategorie	<p>Art. 38 ust. 1 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69, poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Par 36.1 Rozporządzenia MIPS z 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2004 nr 177 poz. 1193).</p> <p>Par 1.1.2 ust 2 Rozporządzenia ministra gospodarki i pracy z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców</p>

		<p>Doradcy zawodowi pomagają także w:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ rozpoznaniu swoich preferencji i predyspozycji zawodowych, ☐ przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, ☐ przygotowaniu do spotkania z pracodawcą, ☐ uzyskaniu informacji dotyczących specyfiki pracy w różnych zawodach, ☐ uzyskaniu informacji dotyczących możliwości nabycia i zmiany kwalifikacji, ☐ zaplanowaniu ścieżki kariery zawodowej. <p>Poradnictwo grupowe: W ramach poradnictwa grupowego prowadzone są warsztaty ułatwiające funkcjonowanie na rynku pracy. Opracowane programy spotkań umożliwiają realizację indywidualnych celów i potrzeb osób poszukujących pracy.</p> <p>Promocja samozatrudnienia: Doradcy udzielają także osobom informacji w zakresie zakładania działalności gospodarczej. Udostępniają także:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ komputerową bazę danych o zawodach i możliwościach kształcenia; ☐ filmy zawodoznawcze; ☐teczki informacji o zawodach; ☐ przewodniki i ulotki o zawodach; ☐ informatory o szkołach i uczelniach; ☐ katalogi instytucji szkoleniowych; ☐ informacje o lokalnych rynkach pracy; ☐ wykazy innych jednostek świadczących pomoc osobom poszukującym pracy; ☐ lokalną prasę codzienną. 	<p>psychologów i/lub w ramach realizowanych projektów),</p> <p>Centra Integracji Społecznej.</p>		<p>Pracy (Dz. U. 2005 nr 6 poz. 41).</p> <p>Standard usługi – pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy – zarządzenie Komendanta Głównego OHP Nr 20/BRP z 20 sierpnia 2009 r..</p> <p>Standard usługi – Poradnictwo zawodowe dla młodzieży (źródło: www.ohp.pl).</p> <p>Art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Standardy funkcjonowania MCK w OHP – Zarządzenie Komendanta Głównego OHP nr 23/BRP z dnia 19 sierpnia 2005 r.</p>
3	Doradztwo edukacyjne	<p>Celem doradztwa edukacyjnego jest podniesienie kwalifikacji bądź reedukacja osób nieaktywnych zawodowo, zwiększające szanse na znalezienie pracy i utrzymanie się w niej. Działania realizowane w ramach doradztwa edukacyjnego to:</p> <p>– dobieranie metod edukacyjnych do potrzeb i możliwości osoby nieaktywnej zawodowo;</p>	<p>Wojewódzki Urząd Pracy (Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej).</p> <p>Specjalistyczne komórki w Powiatowych Urzędach Pracy.</p> <p>Młodzieżowe Centra Kariery</p>	<p>Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie kategorie</p>	<p>Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Doradca zawodowy. Art.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie badań diagnostycznych, pozwalających określić predyspozycje zawodowe nieaktywnych zawodowo uczniów i podejmowanie czynności postdiagnostycznych; – udzielanie porad ułatwiających wybór zawodu, uzupełnienie kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia; – przygotowanie osób do 25 roku życia do samodzielnego i aktywnego kształtowania swojej drogi zawodowej, rozwoju umiejętności rozpoznawania własnych zasobów osobistych i ich wykorzystania; – pomoc w doborze kierunku szkolenia, jego rodzaju i poziomu, – uwzględniające potrzeby rynku, certyfikację, koszty szkolenia oraz indywidualne możliwości psychofizyczne i ekonomiczne osoby nieaktywnej zawodowo; – analiza predyspozycji osobowościowych i zawodowych osób nieaktywnych zawodowo. 	<p>(funkcjonują w strukturach Ochotniczych Hufców Pracy).</p> <p>Poradnie psychologiczno-pedagogiczne (funkcjonują w strukturach resortu edukacji).</p> <p>Szkolne Ośrodki Kariery (funkcjonują w strukturach resortu edukacji).</p> <p>Akademickie biura karier.</p> <p>Ośrodki Doradztwa Zawodowego (funkcjonują w strukturach instytucji samorządowych).</p> <p>Agencje poradnictwa zawodowego (funkcjonują w strukturach agencji zatrudnienia).</p> <p>Organizacje Pozarządowe</p> <p>Instytucje Szkoleniowe</p> <p><u>Osoby fizyczne.</u></p> <p>Broker edukacyjny.</p> <p>Doradca zawodowy (psycholog).</p> <p>Specjalista do spraw rozwoju zawodowego</p>		<p>94 w/w ustawy.</p> <p>Specjalista do spraw rozwoju zawodowego Art. 94 w. w. Ustawy</p> <p>Broker edukacyjny. Brak uregulowań prawnych</p> <p>Osoby wykonywujące zawód zdobywają kwalifikacje poprzez organizowane kursy oraz studia podyplomowe</p>
4	Pośrednictwo pracy	Pośrednictwo pracy polega na bezpłatnym udzielaniu pomocy osobom pozostającym bez pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w znalezieniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych. Pośrednictwo pracy prowadzone jest nieodpłatnie przez powiatowe urzędy pracy. Powiatowy urząd pracy	<p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia).</p>	Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie	Art. 9 ust. 1 p. 3 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz.

		<p>przyjmuje od pracodawców oferty pracy i udostępnia je osobom zainteresowanym, poprzez umieszczenie na tablicy ogłoszeń w swojej siedzibie oraz w internetowej bazie ofert pracy. Powiatowe urzędy pracy zobowiązane są do podawania do publicznej wiadomości każdego wolnego miejsca pracy zgłoszonego przez pracodawcę. Bezrobotni i poszukujący pracy mogą uzyskać od pośredników pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – informacje o ofertach pracy; – pomoc w znalezieniu właściwych dla siebie ofert; – skierowania do pracy na zgłoszone przez pracodawców miejsca pracy; – informacje o możliwościach skorzystania z innych usług rynku pracy. 	<p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy).</p> <p>Organizacje pozarządowe (realizujące zadania statutowe związane ze wsparciem osób pozostających bez pracy, posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy).</p> <p>Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy.</p>	<p>kategorie.</p>	<p>415 z późn. zm.).</p> <p>Par 5.1 Rozporządzenia MPiPS z 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz. 1193).</p> <p>Par 25 Rozporządzenia MPiPS z 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz. 1193).</p> <p>Agencje zatrudnienia prowadzą działalność regulowaną w rozumieniu ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2010 nr 220 poz. 1447 z późn. zm.) i zobowiązane są dokonać wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia.</p>
5	Udostępnianie ofert pracy	<p>Organizacje i instytucje pozyskują i udostępniają oferty pracy do samodzielnego zapoznania się przez osoby poszukujące zatrudnienia. Oferty pracy udostępniane są w siedzibach tych organizacji a także na ich stronach internetowych.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia).</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy).</p> <p>Organizacje pozarządowe (realizujące zadania statutowe związane ze wsparciem osób pozostających bez pracy, posiadające upoważnienie</p>	<p>Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie kategorie</p>	<p>Par. 5.1 p 3 Rozporządzenia MPiPS z 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz. 1193).</p>

			<p>Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy).</p> <p>Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy tymczasowej posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy.</p>		
6	Pośrednictwo pracy zagraniczne	<p>Sieć EURES została powołana przez Komisję Europejską, aby ułatwiać swobodny przepływ pracowników na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego poprzez: międzynarodowe pośrednictwo pracy; informowanie na temat warunków życia i pracy w krajach członkowskich; identyfikowanie i przeciwdziałanie przeszkodom w mobilności. Sieć EURES nastawiona jest na informowanie, doradztwo i wspomaganie poszukujących pracy z Europejskiego Obszaru Gospodarczego, którzy chcą pracować w innym kraju członkowskim oraz pracodawców, którzy chcą rekrutować pracowników z innych krajów członkowskich.</p> <p>PUP współpracuje z właściwym terytorialnie Wojewódzkim Urzędem Pracy przy przekazywaniu i upowszechnianiu ofert pracy pracodawców krajowych i (w języku polskim) zagranicznych oraz przyjmowaniu dokumentów aplikacyjnych obywateli Europejskiego Obszaru Gospodarczego.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia)</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy)</p> <p>Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy tymczasowej posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy.</p>	Osoby pozostające bez pracy / wszystkie kategorie	<p>Art. 8 ust 1 p 9 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Par. 23.1 Rozporządzenia MPiPS z dnia 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U 2010 nr 177 poz.1193).</p>
7	Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy/Klub pracy	<p>Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy to usługa świadczona w ramach klubów pracy polegająca na przygotowaniu osób pozostających bez pracy do lepszego radzenia sobie na rynku pracy w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy świadczą liderzy klubu pracy. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu realizowana jest w trzech formach:</p> <ul style="list-style-type: none"> Szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. Kluby Pracy trwają około trzech tygodni. Prowadzone są zgodnie z jednolitym programem, w ramach którego dwa pierwsze tygodnie to zajęcia warsztatowe a trzeci tydzień przeznaczony jest w znacznej części na samodzielne próby poszukiwania przez uczestników pracy. 	<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia).</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy).</p>	Osoby pozostające bez pracy / wszystkie kategorie	<p>Art. 34 ust 2 Ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Par 56 Rozporządzenia MPiPS z 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U 2010 nr 177</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Zająć aktywizacyjnych. Zajęcia realizowane są również w formie warsztatowej, trwają jeden lub kilka dni i dotyczą wybranego, jednorodnego problemu. Bezrobotni i poszukujący pracy przy pomocy lidera klubu pracy mogą: nauczyć się technik aktywnego poszukiwania pracy; nauczyć się pisania dokumentów aplikacyjnych (życiorys, list motywacyjny); nabyć umiejętności prowadzenia rozmów z pracodawcami; poznać zasady asertywności i jej znaczenie w sferze prywatnej i zawodowej; zdobyć wiarę we własne siły i możliwości; poznać ludzi, którzy mają podobne problemy i wspólnie z nimi starać się je pokonać; skorzystać z dostępu do ofert pracy zamieszczonych w prasie codziennej oraz na stronach internetowych. • Dostępu do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i samozatrudnienia. <p>Kluby Pracy mają przede wszystkim za zadanie pobudzić i zmotywować osoby pozostające bez pracy do bardziej aktywnego poszukiwania pracy oraz wyposażać ich w niezbędne w tym zakresie wiadomości i umiejętności. Celem Klubów Pracy jest zwiększenie efektywności działań ukierunkowanych na znalezienie pracy poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wyposażenie członków klubu w umiejętności efektywnego poszukiwania pracy i promowania własnej osoby; ☐ bardziej precyzyjne określenie przez członków klubu swoich predyspozycji i preferencji (stworzenie możliwości do pogłębionej refleksji nad sobą); ☐ pełniejsze uświadomienie sobie przez członków klubu oczekiwań pracodawców, wymagań „nowego modelu pracownika”; ☐ udostępnianie niezbędnych urządzeń technicznych (komputer, telefon, kserokopiarka); ☐ ułatwienia w zdobywaniu informacji o wolnych miejscach pracy i kursach (wzajemna wymiana informacji). 		<p>poz.1193). Art. 39 ust. 3.</p> <p>Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p>
--	--	--	--	---

8	Pomoc w dotarciu do pracodawców	<p>Giełda pracy to spotkanie pracodawców z dobranymi przez pośrednika pracy osobami bezrobotnymi lub poszukującymi pracy, które posiadają kwalifikacje wymagane na stanowiskach pracy zgłoszonych przez tych pracodawców. Pracodawcy w trakcie trwania giełdy sami przeprowadzają rozmowy z bezrobotnymi i rekrutują ich do pracy.</p> <p>Urzędy Pracy zapraszają imiennie na giełdę pracy, podają także informację o giełdzie do publicznej wiadomości za pośrednictwem pośrednika pracy, Internetu lub prasy.</p> <p>Targi Pracy są organizowane przynajmniej raz do roku przez powiatowe urzędy pracy i dają możliwość zaprezentowania przez pracodawców ofert pracy. W czasie targów zaproszeni przez PUP pracodawcy, instytucje rynku pracy oraz firmy szkoleniowe przedstawiają uczestnikom oferty zatrudnienia, oferty szkoleniowe i edukacyjne. W trakcie Targów Pracy prowadzone są rozmowy między poszukującymi pracy a pracodawcami. Urzędy Pracy informują o Targach Pracy poprzez akcje plakatowe informacje w Internecie lub lokalnej prasie.</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia).</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy).</p> <p>Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy tymczasowej posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy.</p> <p>Jednostki Organizacyjne Pomocy społecznej (w ramach projektów i organizacji środowiska lokalnego).</p>	Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie kategorie.	<p>Par. 21.1 Rozporządzenia MPiPS z dnia 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz.1193).</p> <p>Par. 22.1 Rozporządzenia MPiPS z dnia 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz.1193).</p>
9	Informacja zawodowa	<p>W urzędach pracy dostępne są różne informacje zawodowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informacja o zawodach zawiera opisy czynności, zadań, wymagań, dróg kształcenia i podnoszenia kwalifikacji w poszczególnych zawodach. • Informatory o szkołach różnego typu - o zasięgu lokalnym, regionalnym i krajowym. • Katalogi instytucji szkoleniowych zawierają m.in. informacje o tematach, wymaganiach, warunkach, czasie trwania i kosztach szkoleń realizowanych przez różne instytucje. • Informacje o lokalnym rynku pracy zawierają m.in. dane o bezrobociu w podziale na zawody, informacje o ofertach pracy, prognozy dotyczące poszczególnych zawodów. • Wykazy instytucji doradczych, administracyjnych, ekonomicznych, wspomagających uruchomienie działalności gospodarczej. • Inne informatory, poradniki, katalogi, wzory podań, życiorysów, listów motywacyjnych itp. • Filmy wideo o zawodach oraz filmy instruktażowe. 	<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia).</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy, Mobilne Centra Informacji Zawodowej).</p>	Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie kategorie.	<p>Art. 38 ust.1 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Par 36.1 Rozporządzenia MPiPS z dnia 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. z 2010 nr 177 poz.1193).</p>

10	Organizacja szkoleń	<p>Powiatowe Urzędy Pracy sporządzają listę zawodów i specjalności, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy. Na tej podstawie PUP organizują szkolenia we współpracy między innymi z pracodawcami krajowymi, instytucjami szkoleniowymi, instytucjami egzaminacyjnymi, organizatorami studiów podyplomowych. PUP zajmuje się także promocją i upowszechnianiem informacji o szkoleniach w formie drukowanej i elektronicznej.</p> <p>Skierowana na szkolenie może być każda osoba zarejestrowana w urzędzie pracy, która spełnia przynajmniej jeden z poniższych warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie ma żadnych kwalifikacji zawodowych; • ma kwalifikacje niedostosowane do potrzeb rynku pracy; • utraciła zdolność do wykonywania pracy w dotychczasowym zawodzie; • jest w okresie wypowiedzenia pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy; • jest osobą zwolnioną z zawodowej służby wojskowej w wyniku restrukturyzacji i nie ma prawa do świadczeń emerytalno-rentowych w pełnej wysokości; • jest zatrudniona w zakładzie, którego upadłość ogłoszono (jest w stanie likwidacji); • otrzymuje świadczenia socjalne przysługujące górnikom; • pobiera gwarantowany zasiłek okresowy z pomocy społecznej, • ma przyznaną przez ZUS rentę szkoleniową. <p>Okres trwania szkolenia nie powinien być dłuższy niż 6 miesięcy. Koszt szkolenia pokrywany jest z Funduszu Pracy (na wniosek osoby bezrobotnej możliwe jest dofinansowanie szkolenia z innych źródeł). W trakcie szkolenia przysługuje dodatek szkoleniowy (o ile osobie bezrobotnej nie przysługuje prawo do innego wyższego świadczenia pieniężnego np. stypendium, dieta). Inicjatorem skierowania na szkolenie może być urząd pracy lub osoba bezrobotna, jeżeli po szkoleniu ma zapewnione miejsce pracy, możliwe jest także skierowanie na szkolenie z inicjatywy innej organizacji lub instytucji</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Ośrodki Szkolenia Zawodowego, Szkolne Ośrodki Kariery).</p> <p>Instytucje szkoleniowe.</p>	<p>Osoby pozostające bez pracy / wszystkie kategorie.</p>	<p>Par 70.1 Rozporządzenia MPiPS z dnia 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. 2010 nr 177 poz.1193).</p> <p>Art. 40 ust 3 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Par 78.1 Rozporządzenia MPiPS z dnia 14 września 2010r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. z 2010 nr 177 poz.1193).</p> <p>Art.12 ust. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Instytucje szkoleniowe funkcjonują w oparciu o art. 20 ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 27 października 2004r. w</p>
----	----------------------------	---	---	---	--

		pokrywającej część kosztów tego szkolenia.			sprawie rejestru instytucji szkoleniowych (Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2365 z późn. zm.).
11	Informacja o szkoleniach i projektach na rzecz poszukujących zatrudnienia	Instytucje i organizacje pozyskują i udostępniają informacje o instytucjach szkoleniowych oferujących bezpłatne szkolenia dla osób poszukujących pracy. Przekazują także informacje o aktualnych projektach dofinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego nakierowanych na aktywizację zawodową osób poszukujących pracy na terenie danego województwa.	Powiatowy Urząd Pracy. Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia). Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy). Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy tymczasowej posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy.	Osoby pozostające bez pracy / wszystkie kategorie.	art. 20 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).
12	Kształcenie ogólne i zdobycie kwalifikacji zawodowych	Oferta edukacyjna OHP realizowana jest za pośrednictwem Centrów Kształcenia i Wychowania (CKIW). OHP posiada obecnie dziewięć tego typu placówek, które prowadzą rekrutację z terenu całego kraju. Centra kształcą zamiejscowo i wychowują młodzież mającą trudności edukacyjne, młodzież o zmniejszonych szansach życiowych, zagrożoną niedostosowaniem społecznym oferując kierunki kształcenia do potrzeb wynikających z lokalnego rynku pracy. Oferta CKIW skierowana jest do młodzieży w przedziale wiekowym 15-18 lat, która chce kontynuować dalszą edukację na poziomie gimnazjum oraz w szkołach zawodowych. Ważne – uczestnik OHP w chwili podpisania "Umowy o pracę" nie może mieć ukończonych 18 lat. CKIW zapewniają kształcenie na poziomie gimnazjalnym z przysposobieniem zawodowym oraz ponadgimnazjalnym – zawodowym.	Ochotnicze Hufce Pracy (Centra Kształcenia i Wychowania).	Młodociani W rozumieniu Kodeksu Pracy: osoby, które ukończyły 16 lat, a nie przekroczyły 18 lat (art. 190 § 1 KP).	Par 8.1 ust 6, Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. z 2005, nr 6 poz. 41).
13	Aktywizacja	Roboty publiczne to zatrudnienie osoby bezrobotnej w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych	Powiatowy Urząd Pracy.	Osoby pozostające	Art. 57 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o

zawodowa	<p>przez samorządy terytorialne, administrację rządową, a także instytucje użyteczności publicznej.</p> <p>Roboty publiczne są organizowane w szczególności w ramach: realizowanych przez gminy, powiaty, województwa, regiony inwestycji infrastrukturalnych; zadań związanych z opieką społeczną i obsługą bezrobotnych. Starosta może przyznać zakładowi organizującemu roboty publiczne (na każdego skierowanego bezrobotnego) zwrot części wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenie społeczne.</p> <p>Prace interwencyjne polegają na tworzeniu przez pracodawców (przy pomocy urzędów pracy) nowych miejsc pracy dla bezrobotnych. PUP zawiera umowę z pracodawcą, który zobowiązuje się do zatrudnienia określonej liczby bezrobotnych na czas 6 (lub 12) miesięcy, a w zamian otrzymuje zwrot części kosztów poniesionych na wynagrodzenia tych pracowników oraz składki na ubezpieczenie społeczne. Prace interwencyjne pozwalają na okresową aktywizację zawodową bezrobotnych, a szczególnie osób: długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy; bezrobotnych samotnie wychowujących dzieci; których małżonek jest również bezrobotnym.</p> <p>Przygotowanie zawodowe dorosłych to instrument aktywizacji w formie praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej, zakończonego egzaminem. Praktyczna nauka zawodu dorosłych trwa od 12 do 18 miesięcy, a przyuczenie do pracy dorosłych trwa od 3 do 6 miesięcy. Przygotowanie zawodowe dorosłych jest realizowane na podstawie umowy zawieranej między urzędem a pracodawcą lub pomiędzy urzędem, pracodawcą a instytucją szkoleniową. Uczestnikowi przygotowania zawodowego dorosłych przysługuje stypendium wynoszące maksymalnie 120% kwoty zasiłku.</p> <p>Wyróżniamy dwie formy przygotowania zawodowego dorosłych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praktyczna nauka zawodu dorosłych – oznacza to formę przygotowania zawodowego dorosłych umożliwiającą uzyskanie tytułu 	<p>Centra Integracji Społecznej (CIS).</p> <p>Kluby Integracji Społecznej.</p>	<p>bez pracy/ wszystkie kategorie osób zarejestrowany ch w PUP jako bezrobotne</p>	<p>promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Rozporządzenie MPiPS z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. 2009 nr 5 poz. 25).</p> <p>Art. 73a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008 nr 69 poz. 415 z późn. zm.).</p> <p>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. 2011 nr 155 poz. 921).</p> <p>Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr. 175 poz. 1362 z późn. zm.).</p> <p>Art. 50 ust 1, Art. 51 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008</p>
-----------------	---	--	--	--

		<p>zawodowego lub tytułu czeladnika. Okres trwania wynosi od 12 do 18 miesięcy. Praktyczna nauka zawodu dorosłych kończy się egzaminem kwalifikacyjnym na tytuł zawodowy, przeprowadzanym przez komisję egzaminacyjną. Uczestnik praktycznej nauki zawodu dorosłych, który zdał egzamin kwalifikacyjny lub czeladniczy z wynikiem pozytywnym, otrzymuje świadectwo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przyuczenie do pracy dorosłych – oznacza to formę przygotowania zawodowego dorosłych, umożliwiającą uzyskanie wybranych kwalifikacji zawodowych lub umiejętności potwierdzonych zaświadczeniem, niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych, właściwych dla zawodu występującego w klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy. Przyuczenie do pracy dorosłych kończy się egzaminem sprawdzającym, przeprowadzanym przez komisję lub przez instytucję szkoleniową wskazaną przez starostę, wpisaną do rejestru prowadzonego przez WUP. Uczestnik przyuczenia do pracy dorosłych, który zdał egzamin sprawdzający z wynikiem pozytywnym, otrzymuje zaświadczenie potwierdzające nabyte umiejętności. <p>Staże. Staż oznacza nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy pomiędzy pracodawcą i bezrobotnym. Do odbycia stażu kierowani są bezrobotni znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Koszty badań lekarskich lub psychologicznych przeprowadzanych na wniosek PUP i mających na celu ustalenie zdolności do wykonywania stażu oraz koszty przejazdu do miejsca odbywania stażu pokrywane są z Funduszu Pracy. Bezrobotnym wychowującym samotnie dzieci do lat 7 starosta może zrefundować koszty opieki nad dziećmi w okresie odbywania stażu.</p>			nr 69 poz. 415 z późn. zm.).
14	Edukacja zdrowotna	<p>Edukacja zdrowotna to proces kształtowania u osób postaw dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętności tworzenia zdrowego środowiska. Celami edukacji zdrowotnej są:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ pomoc ludziom w podejmowaniu odpowiednich decyzji i dokonywaniu wyborów, które mają wesprzeć zdrowie człowieka i jego harmonijny rozwój; ☐ pomaganie w kształtowaniu zdrowego stylu życia; 	Organizatorem usługi są lokalne ośrodki zdrowia, szpitale uczelnie medyczne, stacje sanitarno-epidemiologiczne, Polski Czerwony Krzyż, stacje krwiodawstwa, poradnie pedagogiczno-psychologiczne, stowarzyszenia i fundacje mające w	Osoby pozostające bez pracy/ wszystkie kategorie.	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2008 nr 164 poz.

		<p>□ pomoc w identyfikacji własnych problemów zdrowotnych, i podejmowanie działań prowadzących do rozwiązywania problemów zdrowotnych.</p> <p>Długotrwałe bezrobocie wiąże się z koniecznością ponoszenia przez osoby pozostające bez pracy indywidualnych kosztów psychologicznych, których skutkiem może być stopniowe pogarszanie się zdrowia psychicznego i somatycznego. Ponadto poszukiwanie pracy to nie tylko sprawdzanie ofert, to także kompleksowe przygotowanie się do zatrudnienia – a więc także zadbanie o polepszenie swojego stanu zdrowia. Warto więc, by osoby pozostające bez pracy poświęciły część swojego – wolnego od obowiązków zawodowych - czasu, na kontakt z lekarzem, stomatologiem, rehabilitację, czynny wypoczynek i sport. Dlatego coraz częściej realizuje się projekty lub moduły szkoleniowe w ramach zajęć warsztatowych, umożliwiające osobom bez pracy przyjrzenie się własnej sytuacji zdrowotnej oraz mechanizmom funkcjonowania psychospołecznego. Zajęcia i konsultacje indywidualne służą promocji wśród osób pozostających bez pracy zasad zdrowego stylu życia, takich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przestrzeganie zasad higieny osobistej; – podtrzymywanie wysokiego poziomu wszechstronnej aktywności ruchowej; – prawidłowe odżywianie się; – hartowanie organizmu; – utrzymywanie sił obronnych organizmu w stałej gotowości. – rozwijanie umiejętności walki ze stresem; – kształtowanie i umacnianie postawy aktywnej, zapewniającej radzenie sobie w różnych sytuacjach życiowych; – wyeliminowanie nałogów; – życzliwość dla innych. 	<p>statusie edukację zdrowotną, domy kultury w ramach projektów, samorządy lokalne w ramach projektów własnych i ministerialnych. Usługa może być realizowana także przez psychologów w ramach treningów umiejętności społecznych, asystentów rodziny.</p>		<p>1027 z późn. zm.).</p> <p>Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 nr 231 poz. 1375).</p> <p>Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. 1996 nr 10 poz. 55 z późn. zm.).</p> <p>Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 nr 179 poz. 1485 z późn. zm.).</p>
15	Psychoterapia osób uzależnionych	<p>Problem nadużywania substancji zmieniających świadomość (alkohol, narkotyki, itp.) może pozostawać w ścisłym związku z wykluczeniem społecznym i zawodowym osób nim dotkniętych.</p> <p>Z doświadczeń pracy z osobami uzależnionymi wynika, że jeżeli osoby te chcą korzystać z poradnictwa zawodowego, powinny ukończyć lub znajdować się na ostatnim etapie terapii uzależnień. Dlatego rekomenduje się, aby przed rozpoczęciem procesu aktywizacji zawodowej oferowana</p>		<p>Osoby pozostające bez pracy posiadające problem alkoholowy</p>	<p>Ustawa z dnia 26 października 1982 r. - o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, (Dz. U. 2007 nr 70 poz. 473 z późn. zm.)</p>

	<p>była pomoc w zakresie takiej terapii. Wskazane jest, aby informację o możliwości odbycia terapii osoby uzależnione otrzymywały od pracownika socjalnego, który planuje proces aktywizacji zawodowej. W prawidłowym zaplanowaniu tego procesu istotna jest współpraca pracownika socjalnego z terapeutą w celu zapewnienia spójności działań nakierowanych na zmianę aktywności zawodowej czy społecznej klienta pomocy społecznej. Ważne jest, aby wszyscy specjaliści pracujący z osobą uzależnioną, podejmowali działania zgodne z wytyczonymi celami. Osobie uzależnionej pracownik socjalny w ramach oferowanego pakietu usług może zaproponować udział w zajęciach psychoterapeutycznych zorientowanych na skorygowanie określonych zaburzeń emocjonalnych i behawioralnych. Ukończona terapia może stanowić podstawę określenia indywidualnego planu rozwoju zawodowego pozostającej bez pracy osoby uzależnionej. Osoba ta może zostać objęta:</p> <ul style="list-style-type: none"> – psychoterapią indywidualną □ metodą oddziaływania psychologicznego wykorzystującą właściwości indywidualnego kontaktu pomiędzy psychoterapeutą a pacjentem; sesja z jednym pacjentem obejmująca oddziaływanie na pacjenta metodami psychologicznymi; – psychoterapią grupową □ metodą oddziaływania psychologicznego wykorzystującą dynamiczne procesy w grupie terapeutycznej; – psychoterapią rodzinną – metodą oddziaływania psychologicznego ukierunkowana na przywrócenie systemowej równowagi w rodzinie. W spotkaniu uczestniczy kilku członków rodziny. <p>Formy wspomagające psychoterapię:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porada terapeutyczna – indywidualna rozmowa obejmująca ocenę funkcjonowania stanu psychicznego i fizycznego pacjenta, ocenę postępów w programie psychoterapii, kwalifikację do dalszych form terapii i pomocy np. w poszukiwaniu pracy; porada ta może mieć charakter diagnostyczno-terapeutyczny, obejmując wywiad i badanie lekarskie; – porada pierwszego kontaktu – indywidualna rozmowa z pacjentem w celu wstępnego rozpoznania problemu, zmotywowania go do podjęcia kroków w kierunku zmiany. – grupowa sesja edukacyjno-motywacyjna □ zajęcia mające na celu 			<p>Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz .U. 2005 nr 179 poz. 1485 z późn. zm.).</p>
--	--	--	--	---

		<p>edukację pacjentów w zakresie uzależnienia oraz zmotywowanie ich do podjęcia leczenia lub zmiany sposobu funkcjonowania;</p> <ul style="list-style-type: none"> – grupach samopomocowych dla rodzin osób uzależnionych, w których uczestnicy wspierają się wzajemnie w pokonywaniu trudności związanych z uzależnieniem bliskiej osoby; <p>Realizatorem usługi jest terapeuta, lekarz, psycholog lub inne osoby posiadające specjalistyczne przygotowanie w ramach ośrodków leczenia uzależnień.</p>			
--	--	--	--	--	--

Podsumowanie i rekomendacje

Pakiet usług pomocy i integracji społecznej zgodnie z definicją określoną w Krajowym raporcie Badawczym to wyróżniony ze względu na określony problem lub kategorię osób lub rodzin zbiór usług systemu pomocy i integracji społecznej, spełniający funkcje przyporządkowane do danej grupy klientów pomocy społecznej, określającego sposób oddziaływania na klienta, pozwalający mu najpełniej wykonywać role społeczne i zawodowe.

W Polsce, usługi (re)integracji społecznej i zawodowej obejmują działania podnoszące poziom wszystkiego, co składa się na tzw. kapitał ludzki osób bezrobotnych i nieaktywnych ekonomicznie, decydujący o poziomie ich „zatrudnialności”, a równocześnie – działania poprawiające ich (niską na ogół) jakość funkcjonowania społecznego, która jest determinowana zarówno czynnikami psychologicznymi, jak i środowiskowymi. Niejako więc ze swej natury usługi (re)integracyjne są wewnętrznie bardzo zróżnicowane i jako takie powinny być „produkowane” przez różne podmioty w ramach różnych podsystemów wsparcia¹⁰. Pracownik socjalny w tym kontekście powinien stanowić podstawową instytucję ich koordynacji i to na najważniejszym z punktu widzenia skuteczności procesu wsparcia poziomie – bezpośrednich odbiorców usług.

Mechanizmem, który może być nieoceniony we wdrażaniu usług i z punktu widzenia skuteczności rekomendowany to zastosowanie modelu *case management*¹¹.

W przypadku osób pozostających bez pracy posiadających jednocześnie skumulowane inne problemy wpływające na aktywność niezbędne staje się skonstruowanie takiej koncepcji pomocowej, w której spotkanie klienta potrzebującego z jednym profesjonalistą wywoła „reakcję łańcuchową”, czyli zainicjuje wsparcie tego klienta kolejno przez innych specjalistów, w sposób całościowy, kompleksowy, odpowiadający na złożoność jego problemów. W praktyce zbliżonej do modelu amerykańskiego *case management* - pracownik socjalny pełni rolę osoby koordynującej, odpowiedzialnej za skierowanie klienta do instytucji / specjalisty, który najpełniej odpowie na jego potrzeby. Aby model ten mógł sprawnie działać istotne jest w procesie pomagania:

- dobre poznanie klienta i jego trudności (rozbudowany dialog z klientem);
- poznanie subiektywnej oceny sytuacji klienta;
- unikanie nadmiernej rutyny i stosowania gotowych rozwiązań;
- właściwe dopasowanie usług, które najlepiej odpowiedzą na potrzeby klienta¹².

Funkcje tego modelu idealnie dopasowują się do założeń będących podstawą opracowania pakietu usług. Wiążą się z podtrzymywaniem wśród pracowników służb społecznych potrzeby uwzględniania rozległych i zarazem zmieniających się (także pod wpływem udzielanego wsparcia) potrzeb klientów, indywidualizacją wsparcia poprzez umożliwienie dostępu klientom do zasobów (usług) realnie odpowiadających ich potrzebom. Wiążą się ponadto z monitorowaniem świadczonych usług dla zapewnienia ich skuteczności (dostarczaniem usług w odpowiedni sposób i w odpowiednim czasie) a także efektywności (zapobieganiem dublowaniu się usług świadczonych przez różne

¹⁰ T. Kaźmierczak, M. Rymśa *Case management jako formuła koordynacji usług społecznych i innych działań służb publicznych. Przypadek aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych*, Konferencja Instytutu Socjologii UMK i Sekcji Pracy Socjalnej PTS, „Wyzwania aktywnej polityki społecznej i profesjonalnej pracy socjalnej a kształcenie służb społecznych w Polsce i na Słowacji, Toruń, 28-29 czerwca 2010.

¹¹ *Case management* to pewien sposób organizacji służb społecznych stosowany w odniesieniu do osób/rodzin doświadczających wielu złożonych problemów (trudności, deficytów, itp.) i w związku z tym wymagających korzystania z wielu form usług i wsparcia. Istotą *case management* jest wprowadzenie do systemu wsparcia koordynatora (*case managera*), który ma zapewniać, iż usługi, których wymaga klient, są mu świadczone w odpowiednim czasie i o odpowiedniej jakości. Trudność polega tu na tym, iż usługi te mogą mieć bardzo zróżnicowany charakter i pochodzić z różnych podsystemów, posiadających swoje własne reguły funkcjonowania i finansowania oraz własne struktury organizacji i zarządzania.

¹² A. Smrokowska-Reichmann. *Amerykański Case Management wzorzec dla reform systemu pomocy społecznej w Polsce?*, „Wspólne Tematy” 2009 nr10.

podmioty itp.). Zastosowanie tego modelu wymaga jednak dokonania szeregu zmian w modelu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Projekt, w ramach którego niniejszy pakiet został opracowany ma także na celu wypracowanie nowego modelu instytucji pomocy społecznej. Duże zainteresowanie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wypracowanymi rozwiązaniami jest dobrym zwiastunem na przyszłość dla wprowadzenia takich rozwiązań.

Pakiet usług pomocy i integracji społecznej jest jedną z pierwszych prób scalenia usług przyporządkowanych do grupy osób pozostających bez pracy i na pewno nie ostatnią. W miarę rozwoju i integracji różnych modeli wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, zmieniać i rozszerzać się będzie oferta usługowa, niwelowane będą bariery współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w rozwiązywanie problemu bezrobocia na poziomie lokalnym. W związku z tym konieczne będzie stałe monitorowanie, badanie zasobów środowiskowych oraz aktualizowanie pakietu usług. Autorzy pakietu mają nadzieję, że przy wykorzystaniu opracowanej już bazy usług zadania te będą łatwiejsze.

Informator o instytucjach wymienionych w pakiecie

Powiatowy Urząd Pracy (PUP) jest jednostką samorządową zajmującą się badaniem i analizowaniem rynku pracy, udzielaniem informacji osobom bezrobotnym oraz zajmującą się pośrednictwem zawodowym dla osób poszukujących pracy. Wsparcie Powiatowego Urzędu Pracy jest bezpłatne. Ze wsparcia PUP mogą korzystać także osoby nie zarejestrowane w urzędzie.

Wojewódzkie Urzędy Pracy (WUP) są jednostkami organizacyjnymi samorządów województw realizującymi zadania z zakresu polityki rynku pracy. Wojewódzkie Urzędy pracy obejmują swoim oddziaływaniem tereny poszczególnych województw. Siedziby WUP mieszczą się w miastach wojewódzkich, posiadają jednak swoje oddziały zamiejscowe.

Do zadań WUP należy w szczególności:

- określanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy przez przygotowanie i realizację regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia;
- opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych;
- współdziałanie z wojewódzką radą zatrudnienia w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich;
- badanie efektywności projektów lokalnych;
- programowanie i wykonywanie zadań realizowanych przy współfinansowaniu europejskiego Funduszu Społecznego;
- inicjowanie realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych;
- realizowanie zadań wynikających z przepływu pracowników między państwami członkowskimi Unii Europejskiej oraz państwami , z którymi Unia Europejska zawarła umowy o swobodzie przepływu osób, w szczególności realizowanie zadań z zakresu udziału w sieci EURES;
- realizowanie zadań wynikających z umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi w zakresie kierowania polskich obywateli do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, organizowanie i koordynowanie oraz świadczenie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a także ich rozwijanie na terenie województwa;
- opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych a terenie województwa;
- koordynowanie działań w zakresie kształcenia ustawicznego i szkolenia bezrobotnych i poszukujących pracy;
- organizowanie, prowadzenie i finansowanie szkoleń pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy.

Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) to państwowa jednostka, do której głównych zadań należy: wspomaganie systemu oświaty poprzez aktywizację społeczną, zawodową i ekonomiczną młodzieży, podejmowanie działań zmierzających do podwyższania kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowania, wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu bezrobociu i wychowaniu w procesie pracy, w tym organizowanie zatrudnienia oraz organizowanie międzynarodowej współpracy młodzieży. W strukturze Ochotniczych Hufców Pracy znajdują się jednostki zajmujące się pośrednictwem pracy, doradztwem zawodowym i informacją zawodową oraz szkoleniami zawodowymi. Są nimi młodzieżowe biura pracy i ich filie, kluby pracy, mobilne centra informacji zawodowej, młodzieżowe centra kariery, ośrodki szkolenia zawodowego.

Mobilne Centra Informacji Zawodowej (MCIZ). Głównym celem Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej (MCIZ) jest przełamanie bariery dostępu do informacji zawodowej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu młodzieży wchodzącej na rynek pracy zamieszkałej na terenach małych miast i wsi. Trzy podstawowe zadania stawiane przed MCIZ to:

- prowadzenie zajęć grupowych, spotkań informacyjnych i warsztatów;
- udzielanie informacji zawodowych;
- prowadzenie porad indywidualnych.

Każde MCIZ posiada mikrobus, który umożliwia doradcom zawodowym dotarcie tam, gdzie dostęp do doradztwa zawodowego i zasobów informacji zawodowej jest utrudniony. Centra to zespoły specjalistów – doradców zawodowych wyposażone w sprzęt komputerowy, urządzenia techniczne oraz biblioteki. Każde MCIZ ma także swoją stacjonarną jednostkę, działającą niezależnie od wyjazdów w teren.

Aby skorzystać ze wsparcia MCIZ (na przykład w formie warsztatów grupowych) wystarczy zadzwonić do najbliższej jednostki i umówić termin przyjazdu doradców do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ośrodki Szkolenia Zawodowego. W strukturze OHP działalność szkoleniową w formach pozaszkolnych prowadzą 33 Ośrodki Szkolenia Zawodowego usytuowane na terenie całego kraju.

Ośrodki Szkolenia Zawodowego prowadzą kursy przyuczające do zawodu, doskonalenia zawodowego, kursy przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych, kursy przygotowujące do egzaminów na tytuły kwalifikacyjne oraz kursy pedagogiczne dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Z oferty Ośrodków Szkolenia Zawodowego OHP mogą korzystać oprócz uczestników OHP także bezrobotni, poszukujący pracy oraz osoby z wolnego naboru, które chcą zdobyć zawód lub poszerzyć swoje wiadomości. Do 2013 roku w ramach unijnego projektu „OHP jako realizator usług rynku pracy” planuje się powstanie 65 tego typu placówek.

Szkolne Ośrodki Kariery z zatrudnionymi w nich doradcami zawodowymi to miejsca, w których uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności niezbędne do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej poznają zasady rządzące rynkiem pracy, uzyskują informacje o lokalnym rynku pracy, poznają podstawy prawa pracy.

W latach 2003–2005 minister pracy i polityki społecznej przeznaczył na realizację projektu łącznie 5 milionów zł. Organizacją konkursu, przekazywaniem środków grantowych oraz kontrolą prawidłowości powstawania i działalności Szkolnych Ośrodków Kariery zajęły się Ochotnicze Hufce Pracy.

Szkolny Ośrodek Kariery jest miejscem, w którym praca z młodzieżą może przybierać różne formy: wykładów, prelekcji, treningów, szkoleń, kursów umiejętności i warsztatów grupowych, porad indywidualnych i samodzielnej pracy pod opieką szkolnego doradcy zawodowego. Jest on wyposażony w podstawowy sprzęt elektroniczny z multimedialnym oprogramowaniem umożliwiającym prowadzenie testów psychologicznych i bazą danych o rynku edukacyjnym i rynku pracy, podłączony do Internetu, oraz narzędzia, m.in.:

- informatory edukacyjno-zawodowe;
- podręczniki dla szkolnego doradcy zawodowego i zeszyty ćwiczeń dla uczniów, konspekty i scenariusze zajęć z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.

Organizacje pozarządowe. Fundacje i stowarzyszenia, których w Polsce działa około 70 tysięcy. Część z nich realizuje zadania w obszarze rynku pracy, zaś o 2277 (stan na 14 kwietnia 2010 r.) możemy mówić, że są one organizacjami rynku pracy. Organizacje te charakteryzują się prowadzeniem kompleksowych programów na rzecz wybranych grup społecznych. 58 z nich prowadzi agencje zatrudnienia, a 111 jest zarejestrowanych jako instytucje szkoleniowe fundacje i stowarzyszenia, których w Polsce działa około 70 tysięcy. Część z nich realizuje zadania w obszarze rynku pracy, zaś o 2277 (stan na 14 kwietnia 2010 r.) możemy mówić, że są one organizacjami rynku pracy.

Organizacje pracodawców są samorządnymi i niezależnymi związkami pracodawców, których celem jest obrona interesów i praw pracodawców wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji. Organizacje pracodawców zajmują się między innymi:

- opiniowaniem aktów prawnych;
- uczestniczeniem w sporach zbiorowych;
- współpracą z publicznymi służbami zatrudnienia;
- badaniami i analizą rynku pracy.

Związki zawodowe są organizacjami społecznymi działającymi, które zrzeszają na zasadzie dobrowolności ludzi pracy najemnej. Ich zadania to obrona interesów pracowników i działanie na rzecz poprawy ich sytuacji ekonomicznej i społecznej. Związki próbują przeciwdziałać zwolnieniom, kontrolują przestrzeganie kodeksu pracy przez pracodawców, zabiegają o wyższe pensje i lepsze warunki pracy dla pracowników.

Nieznana jest liczba związków zawodowych działających w Polsce, wiemy jedynie, że około 70 z nich jest zrzeszonych w jednej z trzech central związkowych (organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu Ustawy z dnia 6 lipca 2001 roku o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego), które mają swoich przedstawicieli w komisjach trójstronnych oraz opiniują akty prawne. Należą do nich:

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”;
- Forum Związków Zawodowych;
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ).

Związki zawodowe prowadzą działalność:

- samopomocową (np. fundusze strajkowe);
- edukacyjną (np. kursy przekwalifikowujące);
- oświatową (np. kampanie informacyjne o prawach przysługujących pracownikom).

Organizacje bezrobotnych są niezależnymi podmiotami, które mają za zadanie reprezentować interesy osób bezrobotnych oraz wspierać ich w trudnej sytuacji życiowej. W zakresie ich działalności jest: poradnictwo, terapia psychologiczna indywidualna i grupowa, działalność informacyjna, prawna i szkoleniowa, reprezentowanie członków zrzeszonych przed władzami, w szczególności lokalnymi oraz ugrupowaniami parlamentarnymi, wpływanie na kształt tworzonego ustawodawstwa.

Instytucje szkoleniowe są to publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną. Typy instytucji edukacyjnych/prowadzących działalność szkoleniową:

- publiczne szkoły,
- placówki lub ośrodki,
- niepubliczne szkoły lub placówki,
- szkoły wyższe,
- inne podmioty prowadzące edukację pozaszkolną.

Do instytucji szkoleniowych zaliczamy również Zakłady Doskonalenia Zawodowego, które działają jako samodzielne stowarzyszenia oświatowe nieposiadające celów zarobkowych. Rejestry instytucji szkoleniowych prowadzi Wojewódzkie Urzędy Pracy. <http://www.ris.praca.gov.pl/>

Agencje doradztwa personalnego, agencje poradnictwa zawodowego, agencje pracy tymczasowej są to instytucje świadczące dla pracodawców odpłatne usługi w zakresie:

- prowadzenia analizy zatrudnienia;
- określania kwalifikacji pracowników i ich predyspozycji zawodowych oraz innych cech niezbędnych do wykonywania określonej pracy;
- wskazywania źródeł i metod pozyskania kandydatów na określone stanowiska pracy;
- weryfikacji kandydatów pod względem oczekiwanych kwalifikacji i predyspozycji;

- udzielania pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia;
- udzielania informacji zawodowych;
- udzielania pracodawcom pomocy w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

Kierują pracowników do pracodawcy użytkownika, którym może być pracodawca lub podmiot nie będący pracodawcą w rozumieniu kodeksu pracy.

Centrum Integracji Społecznej realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.